

FORVALTNING AV HJORT I OPPLAND 1961 - 1995	Rapportnr.: 7/96
	Dato: 08.05.96
Forfatter(e): Finn Bjormyr	Faggruppe: Naturforvaltning
Prosjektansvarlig(e): Geir Vagstein	Område: Oppland
Finansiering: Viltfondet, Miljøvern avdelingen	Antall sider: 42 s + vedlegg
Emneord: Hjorteviltforvaltning, Hjort	ISSN-nummer: 0801 - 8367
<p>Sammendrag: Rapporten er en oppfølging av DN-rapport 1995/1 « Forvaltning av hjortevilt mot år 2000». Dagens forvaltning av hjort er i mange kommuner ikke i tråd med intensjonene i gjeldende regelverk, en rettet avskytning etter alder og kjønn blir i liten grad gjennomført. Formålet med rapporten er å øke kommunenes kompetanse på forvaltning av hjort, slik at hjorten som art og jaktobjekt kan forvaltes på en bedre måte. Rapporten gir en status for forvaltningen av hjort i Oppland, slik at den enkelte kommune kan dra nytte av kunnskap fra andre områder i fylket, og eventuelt etablere et interkommunalt samarbeid.</p> <p>Bestandene av hjort i Oppland er sterkest i de kommunene som ligger mot Vestlandet, dette gjelder Lesja, Skjåk, Lom og Vang. I de øvrige kommunene er hjorteforekomstene mer tilfeldige og med små bestander. De viktigste betandsmessige reguleringsfaktorene for hjorten i Oppland er det årlige jaktuttaket og vinterdødeligheten.</p> <p>Kommunene rapporterer om små eller ingen skader på skog og innmark som følge av hjort.</p> <p>Rapporten foreslår forvaltningsstrategier for hjorten i Oppland. Antall fellingstillatelser og tildelingsform skal være rettet inn i mot et forventet og ønskelig jaktuttak ut i fra bestandsforholdene i den enkelte kommune. Kommunene bør ved tildeling av fellingstillatelser stipulere et ønsket jaktuttak, og innrette fellingstillatelsene på en slik måte at man unngår en for høy felling av eldre hodyr. I stedet bør avskytningen vris mer over på kalv og 1 ½ åringer. Tildeling av bare «frie dyr» er det ikke anledning til i henhold til hjorteviltforskriftene, uten gjennom godkjent driftsplan med avskytingsavtale.</p>	
Referanse: Bjormyr, F (1996). Forvaltning av hjort i Oppland, 1961 - 1995. Rapport nr. 7/96, 42 s + vedlegg.	

Fylkesmannen i Oppland
Miljøvernavdelingen

Statens Hus, Storgata 170, 2600 LILLEHAMMER
 Tlf. 61 26 60 51, Telefax 61 26 61 67

FORORD

Hjorteviltforvaltningen er inne i en omleggingsfase når det gjelder funksjonsfordeling. DN-rapport 1995-1, "Forvaltning av hjortevilt mot år 2000", er en handlingsplan som skisserer de endringer som bør skje innen hjorteviltforvaltningen. Rapporten er utarbeidet av et bredt sammensatt utvalg med representanter fra de mest berørte forvaltningsorganer og organisasjoner, herunder kommuner og rettighetshavere. Det påpekes i handlingsplanen at det er en overordnet målsetning for den statlige naturforvaltning i økende grad å legge til rette for en effektiv og rasjonell fordeling av myndighet og oppgaver mellom de ulike forvaltningsnivåer. Det heter bl.a.: «Organisasjonene og kommunene bør også styrke sin innsats og påta seg et mer selvstendig ansvar for generell veiledning og informasjon om hjortevilt og hjorteviltforvaltning. Disse funksjonsendringene vil bidra til at Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmennene kan utvikle og legge mer vekt på sine mer ønskede strategiske roller som politikkformidlere, premissleverandører og miljørevisorer.»

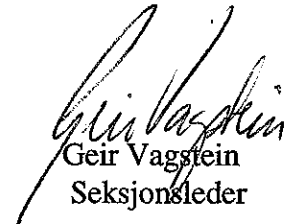
Denne rapporten om forvaltningen av hjort i Oppland er ment som et hjelpemiddel for kommunene i den fase vi er i forvaltningen av hjort i fylket. Den er også ment som et bidrag til å få en bedret forvaltning av en for lite påaktet art.

Rapporten er skrevet av Finn Bjormyr.

Lillehammer 20.05 1996

Per Svardal
Fylkesmiljøvernssjef

Geir Vagstein
Seksjonsleder

INNHOLD

	Side
SAMMENDRAG	1
FORORD	2
INNHOLD	3
1. INNLEDNING	5
2. NØKKELDATA OM HJORTEN	5
Forplantning - livshistorie	
Næring	
Levevis	
Snøforhold og utbredelse	
3. SKADER PÅ SKOG OG INNMARK	7
4. TREKKMØNSTERET FOR HJORTEN I OPPLAND	7
5. TILDELING AV FELLINGSTILLATELSER	8
Rolle og funksjonsdeling	
§ 18 Rettet avskytning i forskrift om forvaltning av hjortevilt	
§ 19 Avskytingsavtaler i forskrift om forvaltning av hjortevilt	
Kommunens tildeling av fellingstillatelser	
6. HJORTESTAMMENS UTVIKLING I OPPLAND	11
Kommunevis oversikt over åpning av hjortejakt	
Fellingsresultat for Oppland	
Fellingstall for den enkelte kommune	
7. ERFARINGER MED UTVIDA JAKTTID PÅ HJORT I OPPLAND 1995	15
8.0 VURDERING AV HJORTEFORVALTNINGEN I OPPLAND	15
9.0 FORSLAG TIL BESKATNINGSMODELLER FOR OPPLAND	16
10. SPØRRERUNDEN TIL KOMMUNENE	18
11. KOMMUNEVIS OVERSIKT	20
Lillehammer	20
Gjøvik	21
Dovre	22
Lesja	23
Skjåk	24
Lom	25

Vågå	26
Nord-Fron	27
Sel	28
Sør-Fron	29
Ringebu	30
Øyer	31
Gausdal	32
Østre Toten	33
Gran	34
Søndre Land	35
Nordre Land	36
Sør-Aurdal	37
Etnedal	38
Nord-Aurdal	39
Vestre Slidre	40
Øystre Slidre	41
Vang	42

Vedlegg: Spørreskjema fra fylkesmannen til kommunene

1.0 INNLEDNING

Målsettingen for viltforvaltningen kommer til uttrykk i formålsparagrafen til Lov om viltet av 29 mai 1981. Der står det: «Viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv». Rundskriv nr. 3/90 om forvaltning av hjortevilt, og DN-rapport 1995-1 Forvaltning av hjortevilt mot år 2000, trekker opp retningslinjer og forvaltningsstrategier for hjorteviltet i Norge.

Forvaltningen av hjort i Oppland er ikke tilfredsstillende sett i forhold til dagens lovverk med forskrifter. Flere av kommunene som i 1994 svarte på høringsen om utvidelse av jakttida for hjort opplyste at de var i gang med å gå kritisk igjennom gjeldende tildelingspraksis i kommunen. Dette var en medvirkende årsak til at fylkesmannen ovenfor DN gikk inn for en forsøksordning med lengre jakttid for hjort i 1995/96 og 1996/97 i Oppland.

Utfordringene for hjorteforvaltningen i Oppland er følgende:

- Sikre hjortens leveområder
- Øke interessen for hjort og hjorteforvaltning
- Bedre forvaltningen av hjort i Oppland (gjennomføre retta avskytning)
- Sikre at jaktutøvelsen gjennomføres humant i forhold til viltet
- Øke hjortebestanden til et fornuftig nivå i balanse med næringstilgang og skade på skog og innmark
- Medvirke til at handlingsplanen for hjortevilt fram mot år 2000 blir realisert

Hjorteviltforvaltningen er lavt prioritert i mange kommuner i Oppland. I tiden framover er det viktig å øke kunnskapen om hjort og hjorteforvaltning hos kommunal viltmyndighet, grunneiere og jegere.

Målsettingen for hjorteforvaltningen er at en, gjennom årlige forvaltningsvedtak om beskatningsnivå og rettet avskytning, sikrer at fastsatte miljømål om sikring av biologisk mangfold og bærekraftig høsting blir oppfylt. Størrelsen på hjortebestanden må være i forhold til bæreevne på beite og skader på skog og innmark. I Oppland er det rapportert om minimale skader på innmark og skog på grunn av hjort. Det er derfor grunnlag for en økning i hjortebestanden i en del kommuner i fylket uten at det skal være fare for økte skader på skog og innmark. Det årlige jaktuttaket er virkemidlet for å sikre at man har en produktiv bestand på et ønsket nivå.

*Aktuell litteratur: Rundskriv nr. 3/90 Forvaltning av hjortevilt.
DN-rapport 1995-1 Forvaltning av hjortevilt mot år 2000*

2.0 NØKKELDATA OM HJORTEN

Forplantning - Livshistorie

Hanndyret blir kjønnsmoden ved en alder på 1-2 år. De unge bukkene deltar lite i forplantningen, fordi de ikke når opp i konkurransen med de eldre og større bukkene. Hunndyret blir kjønnsmoden ved en alder på 1-3 år. Tidspunktet for kjønnsmodning er avhengig av kroppsvekt. Rundt 50% av hindene med en slaktevekt på 48 kg er drektige, mens drektighet ved slaktevekt 55 kg og 40 kg er 70% og 10%.

Hovedbrunsten er i oktober. Det er da vanlig å høre bukken brøle. Drektighetstida er noe under 8 måneder, og vanlig kalvingstidspunkt blir da i begynnelsen av juni. Men kalving kan foregå i hele perioden fra april til august. Seint fødte kalver har liten mulighet til å overleve første vinteren.

Hinden får en kalv i året, tvillingfødsler er ikke påvist i Norge.

Hinden er vanligvis fullt utviklet ved 5-6 års alder. Den produktive perioden for hinden kan vare fram til 16-20 års alder, mens svært få hanndyr blir over 10 år. Dette skyldes jaktpress og vinterdødlighet.

Næring

Hjorten konkurrerer i liten grad med det andre hjorteviltet i matfatet. Elgen er langbeinet med relativt kort hals og dermed tilpasset beiting i buskskjiktet året rundt. Mens hjorten er langhalset og tilpasset beite på bakken, og lyngarter er viktige næringsemner igjennom vinteren. Barbeiting av hjort forekommer svært sjeldent. Det er heller ikke noe som tyder på at det er konkurranse mellom elg og hjort i de kommunene i Oppland som har bestander av begge artene, som Lesja, Skjåk, Lom og Vang. Hjorten oppholder seg hovedsakelig i bratte områder helt opp mot snaufjellsgrensa, mens elgen er mer i nærheten av dalbunnen. Det er også typisk at hjorten prøver å følge spiringen/groen lengst mulig, slik at den følger snøsmeltingen og beiter de tidlige stadiene i plantenes utvikling.

Beiteforholdene i Oppland er gode, og det felles hvert år en del relativt stor og tung hjort. Slaktevekter både fra Skjåk, Lom og Lesja er blant de høyeste i landet. Det er ikke uvanlig med slaktevekter for hind på 70-80 kg og for kronhjort på mellom 140-160 kg. Dette viser at hjorten har gode beiteforhold i fylket.

Levevis

Tidlig om våren finner man hjorten på innmark i dalbunnen. Utover sommeren mot høsten oppholder den seg i høyereliggende strøk. Om vinteren trekker hjorten mot kysten eller står i bratte, helst snøfattige, lier i innlandet.

Merkeforsøk har vist at hjorten kan ha vandringer på over 200 km mellom sommer og vinteroppholdssted.

En ukes tid etter kalving begynner kalven å bli mobil og følger moren over lengre perioder når den beiter. Gradvis utover sommeren gjenopptar mordyret kontakten med fjorårsavkommet og eldre døtre. Denne type hjorteflokk kalles familiegruppe. Når flere familiegrupper slår seg sammen kalles dette fostringsgrupper. Både familie og fostringsgruppa står under ledelse av ei fullvoksen erfaren hind. Hindene kan være svært stedegen i motsetning til hanndyra. Disse sprer seg over et mye større område og lever mer enkeltvis eller i smågrupper på 2 til 3 dyr.

I brunstperioden prøver bukken å samle seg et harem den har kontroll over. I denne tiden er det, i områder med en del hjort, vanlig å høre kraftige brøl fra bukken. Hinda har en mer gjøende og brekende lyd.

Snøforhold og utbredelse

Hjorten har små klauver og er derfor dårlig tilpasset store mengder snø. Lengden på vinteren og snøforholdene er derfor med på å bestemme hjortens utbredelse. I Oppland finner man overvintrende hjort i snøfattige og helst bratte områder, hovedsakelig i kommunene Lesja, Skjåk, Lom og Vang. I de senere år er det registrert overvintring av hjort på egnete lokaliteter

også i flere andre kommuner.

*Aktuell litteratur: Norges dyr, Pattedyrene 2, side 81-100, Cappelen
Olav Hjeljord, Viltbiologi, Landbruksforlaget 1980
Stein Lier-Hansen, Storstiltjakt, NJFF - Landbruksforlaget*

3.0 SKADER PÅ SKOG OG INNMARK

Skader på gran eller furu av hjort kan man få i svært strenge og snørikevintre. Hjorten beiter i hovedtrekk ikke bar hverken fra furu eller gran. I enkelte tilfeller kan det forekomme barkgnaging på 30-40 år gamle trær. I Oppland er det rapportert om få skader på skog selv i fra de kommunene som har en del hjort som Lesja, Skjåk, Lom og Vang.

Følgende typer skader på skog kan forekomme:

1. Feieskader

Denne typen skader kan oppstå når bukken feier av basten på geviret sent på sommeren og tidlig høst, eller som en del av bukkene sin adferd i brunsten. Denne typen feieskader oppstår hovedsakelig i oktober, men får skjeldent noe stort omfang.

2. Skuddbeiting og barkskrelling

For å skille disse skadene fra andre dyr som elg, rådyr, sau og geit må en se på størrelsen på såra, bredda på tannmerker, høyde over bakken og utbredelsen til de ulike dyreartene. Det kan være vanskelig å skille mellom skader av elg og hjort. Skader forårsaket av hjort oppstår som oftest i år med store snømengder slik at beite på bakken (lyng) ikke er mulig.

Skade på innmark:

Vinterstid kan man enkelte steder få skade på rundballer som ligger i skogkanten, uten tilstrekkelig inngjerding.

Om våren kan flokker med hjort samle seg på innmark for å nyttegjøre seg den aller første groen. Beiteskader og tråkkskader er ikke uvanlig i områder med mye hjort. Når veksten begynner i utmarka fjerner hjorten seg fra innmarka.

Utover sommeren og høsten kan det i enkelte områder oppstå skader som følge av hjort på jordbær- eller potetåkre

Aktuell litteratur: Hjort og hjorteskader, En veileder i skogskjøtsel og hjorteforvaltning av Egil Hauge, Landbruksdepartementet og Det norske Skogselskap.

4.0 TREKKMØNSTERET FOR HJORTEN I OPPLAND

Hjorten spredte seg fra Vestlandet og østover fra begynnelsen av dette århundret. Den første kommunen som åpnet for hjortejakt i Oppland var Skjåk i 1960.

For å få kartlagt trekkmonstert til hjorten har merking vært benyttet. Forsøk med merking av hjort andre steder i landet har vist at dyr som overvintrer på samme sted kan ha vidt forskjellige sommerbeiter, og at avstanden mellom sommer- og vinterkvarter kan være over 200 km. Særlig hunndyrene er tradisjonsbundne i valg av sommer- og vinterområder. Med bakgrunn i at hjorten har en markert veksling mellom sommer- og vinterbeiter i andre områder av landet er det nærliggende å anta at noe av det samme er tilfelle i Oppland.

De faktorene som er mest avgjørende for hjortens utbredelse og trekkaktivitet er snøforholdene og topografien. I de delene av fylket hvor man har små snømengder er det muligheter for hjorten til å overvintre. Samtidig vet man at det er en utveksling av dyr på trekk mellom Oppland og vestlandsfylkene Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane. En del hjort trekker til Oppland om våren/sommeren og tilbake til kyststrøkene om vinteren. Men trolig oppholder en stor del av hjorten seg i snøfattige områder innenfor Oppland sine grenser igjennom vinteren.

Opplysninger fra kommunene kan tyde på at trekkaktiviteten er størst i Romsdalen (Lesja-Rauma) og mellom Vang og Årdal kommune. Mens det mellom Skjåk og Lom er et begrenset trekk mot Luster. Svarene vi har fått fra kommunene på begge sider av fylkesgrensa tyder på betraktelig mindre trekk av hjort mellom Oppland og Vestlandet enn først antatt. På dette området er det kunnskapsmangel.

5.0 TILDELING AV FELLINGSTILLATELSER

Rolle og funksjonsdeling

I hjorteviltforvaltningen er en vesentlig del av oppgavene delegert til kommunene. Dette framgår av forskrift om forvaltning av hjortevilt, med gode retningslinjer og veiledning i rundskriv nr. 3/90, "Forvaltning av hjortevilt", fra Direktoratet for naturforvaltning.

Viltforvaltningsorgana på de ulike nivå har forskjellige oppgaver i hjorteforvaltninga. Noen av de viktigste er nevnt her.

Fylkesmannen

- Åpne for hjortejakt i den enkelte kommune etter begrunna søknad fra kommunen.
- Fastsette minsteareal i den enkelte kommune etter søknad fra kommunen.
- Avgjøre klager på kommunenes vedtak vedrørende godkjenning av vald, tildeling av kvoter på elg, hjort og rådyr.
- Gi råd om forvaltning og formidle kunnskap om hjort og hjortejakt fra forskningsinstitusjoner.

Kommunen

- Godkjenne vald for jakt etter hjortevilt.
- Tildeling av fellingstillatelser i henhold til minsteareal, mulighet for å fravike minstearealet med 50%.
- Påse at retta avskyting bli gjennomført spesielt ved avskytingsavtaler.
- Søke fylkesmannen (grunngitte søknader) om jaktåpning eller jaktstengning.
- Utarbeide grunngitte søknader om endra minsteareal når det er nødvendig.
- Tildele skadefellingstillatelser (etter særskilt søknad) ved hjorteskade.
- Påse at jakta blir utøvd i henhold til offentlige regelverk.
- Arbeide for tiltak som hindrer ulovlig jakt, og melde ulovlig jakt til politilensmann.
- Rapportere fellingsresultat til Statistisk sentralbyrå og fylkesmannen.
- Påse at viltinteressene blir ivaretatt ved arealinngreps-saker.
- Påvirke rettighetshaverne til en best mulig organisering.
- Behandling av søknader om erstatning av hjortevilt som har gjort skade på innmark (oversendes fylkesmannen til endelig behandling).

Grunneierne:

- Påse at jakta utøves i tråd med offentlig regelverk og tildelt kvote.
- Arbeide for en best mulig organisering av jakta.
- Rapportere fellingsresultat til kommunen senest 10 dager etter at jakta er slutt.
- Etablere oppsynsordninger og ha en nær kontakt med kommunen og politilensmann.
- Prøve ut forebyggende tiltak mot hjorteskader ved skader på innmark.

Fylkesmannen åpner for jakt etter hjortevilt, fastsetter og endrer minsteareal etter initiativ fra kommunen og er klaginstans på enkeltvedtak fattet av kommunen. Fylkesmannen sitter ikke inne med kunnskap om lokale forhold som er bedre enn kommunen, og er derfor i disse sakene avhengig av at kommunen registrerer forekomster og vurderer stammene i tråd med gjeldende retningslinjer.

I rundskriv 3/90 påpekes det at det ikke er en øvre eller nedre grense for minstearealet, men der minstearealet for et område må settes høyere enn 30.000 dekar bør jakt i sin alminnelighet ikke drives. I DN rapport 1995/1 «Forvaltning av hjortevilt mot år 2000» trekkes det fram at det ikke bør åpnes for jakt før de lokale bestandene er etablert, og at det gjennomføres en ordinær retta avskytning igjennom stammen. En del kommuner i Oppland bør, på denne bakgrunn vurdere om de skal, søke fylkesmannen om å stenge for jakt på hjort inntil en jaktbar bestand er etablert.

Det er fastsatt tidsfrister og regler for hvordan tildelingen av dyr og rapporteringen etter jakt skal foregå. Dette for å sikre en ensartet behandling mellom ulike kommuner og fylker og for å gi rettighetshavere en reell mulighet for å kunne klage på kommunens vedtak når det gjelder tildeling. Rettet avskytning skal pålegges av kommunen, dersom ikke jaktrettshaverne selv tar ansvaret for dette ved å utarbeide driftsplan med avskytingsavtale. Vurderingene av ulike avskytingsalternativ er gjenstand for skjønn som må utøves i forhold til den målsettingen som er valgt i den enkelte kommune. Kommunene bør derfor legge opp en langsiktig forvaltningsstrategi for hjorteviltet i kommunen. Denne må legges opp i samråd med rettighetshaverne. Men en målsetting om at en art ikke er ønsket i kommunen kan ikke et offentlig forvaltningsorgan ha, da dette ikke er i tråd med statlige retningslinjer jfr. viltloven.

§18 Rettet avskytning i forskrift om forvaltning av hjortevilt

Med rettet avskytning menes et planmessig uttak av dyr etter alder og kjønn. Det uttaket man ønsker skal være i samsvar med tildelingen ut i fra en forventet fellingsprosent det enkelte året.

Fellingstillatelsen skal ved pålagt retta avskytning være utfylt etter en av følgende muligheter:
For Hjort:

1. Kalv (1/2 år), spissbukk (hanndyr med gevir formet som to stenger uten forgreininger), voksne hodyr (2 ½ år og eldre), voksne hanndyr (2 ½ år og eldre)
2. Kalv (1/2 år), voksne hanndyr (2 ½ år og eldre), valgfrie dyr.

For begge alternativene gjelder at kalv kan felles i stedet for eldre dyr.

Fellingstillatelsen er et offentlig dokument. Felling i strid med fellingstillatelsen kan medføre straffeansvar.

§19 Avskytningsavtaler i forskrift om forvaltning av hjortevilt

Alternativet til retta avskytning etter §18 er godkjent driftsplan med avskytningsavtale. Forutsetningen for å kunne ha en avskytningsavtale er at man først har en godkjent driftsplan. Avskytningsavtalene skal være skriftlige og bindene. Kommunen må behandle og godkjenne driftsplanen med avskytningsavtale før denne gjøres gjeldene. Driftsplanen skal gjelde for flere år. Det kan også avskytningsavtalen gjøre, men vi vil tilrå at avskytningsavtalen gjøres gjeldende for et år av gangen. Avskytningsavtalen og det årlige uttak av dyr er hjelpemiddelet for å oppfylle driftsplanens målsetning. Avskytningsavtalene er basert på et gjensidig tillitsforhold mellom rettighetshaverne og kommunen. Avtalen skal inneholde en mulighet for kommunen til å pålegge retta avskytning etter §18 dersom avtalen ikke følges tilstrekkelig. En avskytningsavtale skal ikke medføre at det ikke felles kalv innenfor driftsplanområdet. Kommunene bør påse at minst 50% av kalv/ungdyrgruppa tas ut som kalv.

Kommunenes tildeling av fellingstillatelser

De fleste kommunene tildeler fellingstillatelsene etter §18 i forskrift om forvaltning av hjortevilt. Noen kommuner tildeler dyr etter driftsplan der hjorten nærmest blir tildelt som et vedheng til elgen.

Kommune	Totalt	Kalv	Eldre hanndyr	Eldre hodyr	Frie dyr
Lillehammer	3	1	1	1	
Gjøvik	5				5
Dovre	10				10
Lesja	40				40
Skjåk	39	8	23	8	
Lom	46				46
Vågå	25				25
Nord-Fron	16	7	5		4
Sel	22	4			18
Sør-Fron	2		2		
Ringebu	24				24
Øyer	12	4	4	1	3
Gausdal	6	2	2		2
Østre Toten	10				10
Gran	8				8
Søndre Land	15				15
Nordre Land	21	8	8		5
Sør-Aurdal	12	2	2	1	7
Etnedal	6	2	2	2	2
Nord-Aurdal	8		3		5
Vestre Slidre	16	2	14		
Øystre Slidre	11	5	2		4
Vang	53	7	32		14
Oppland	410	52	100	11	247

Tabell 1. Fordeling av fellingstillatelsene kommunevis i 1995 i Oppland

Tabell 1 viser at rundt 60% av kvota i Oppland blir tildelt som frie dyr i 1995. Noen kommuner har godkjente driftsplaner med avskytningsavtaler, men kontrollen av hva som er

felt i forhold til alder og kjønn har vært mangelfull. Med en fellingsprosent på mellom 20 og 40% har man ikke hatt en planmessig forvaltning av hjortebestanden i Oppland. Dagens tildelingspraksis er klart i strid med de krav som settes i gjeldene regelverk. Ved en uheldig avskyting ett år kan man nærmest utrydde arten fra kommunen. Noen kommuner tildeler flere hjort enn det man tror finnes innenfor kommunen sine grenser. Skjåk kommune peker seg positivt ut, og er trolig den eneste kommunen i Oppland som har hatt et planmessig uttak av hjort de siste årene.

Generelt tildeler kommunene alt for mange dyr. Tildelingsmåten med svært mange frie dyr er også svært uheldig. Det tildeles så mange dyr i forhold til det som felles at selv om tildelingen virker fornuftig på papiret så er realiteten at man kan felle de dyra man har mulighet til.

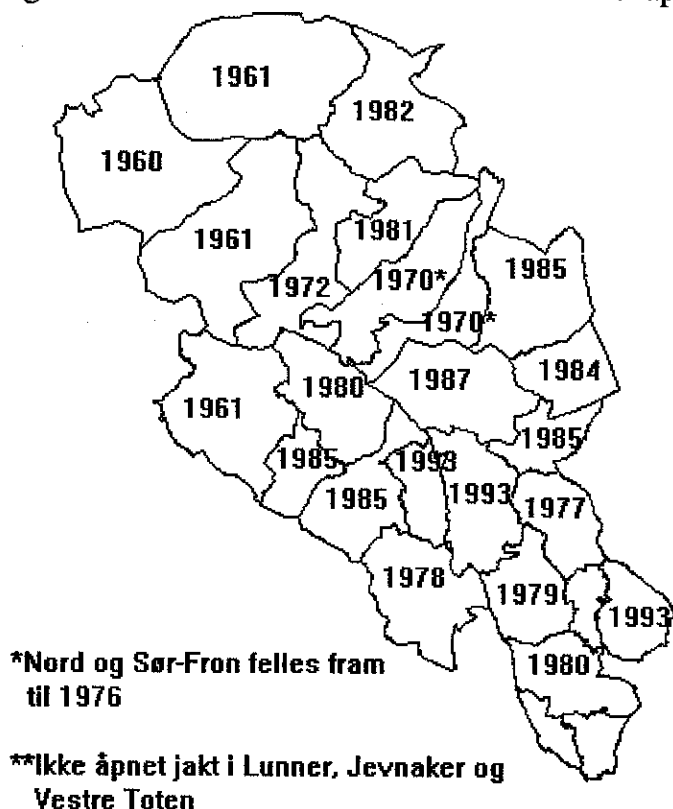
Kommunene må legge opp til en tildelingspraksis som er i tråd med gjeldene regelverk. Det har likevel vært en positiv trend fra 1994 til 1995 når det gjelder tildelingspraksis.

*Aktuell litteratur: Rundskriv nr. 3/90 Forvaltning av hjortevilt.
DN-rapport 1995-1 Forvaltning av hjortevilt mot år 2000*

6.0 HJORTESTAMMENS UTVIKLING I OPPLAND

Kommunevis oversikt over åpning av hjortejakt

Figur 1 viser kommunevis oversikt over årstall for åpning av hjortejakt.

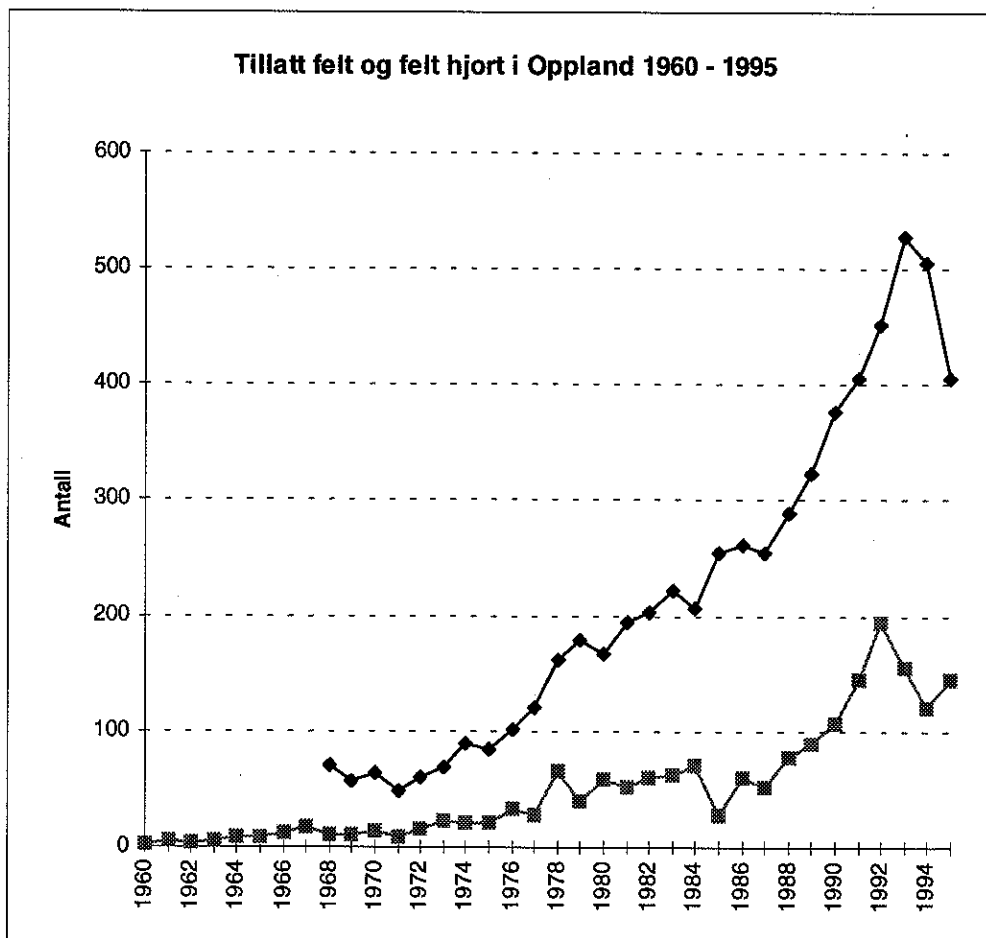

De første kommune som fikk åpnet hjortejakt i Oppland var Skjåk, Lom, Lesja og Vang. Utover 1980 og 1990 tallet er det blitt åpnet hjortejakt i 23 av Opplands 26 kommuner.

Fellingsresultat for Oppland

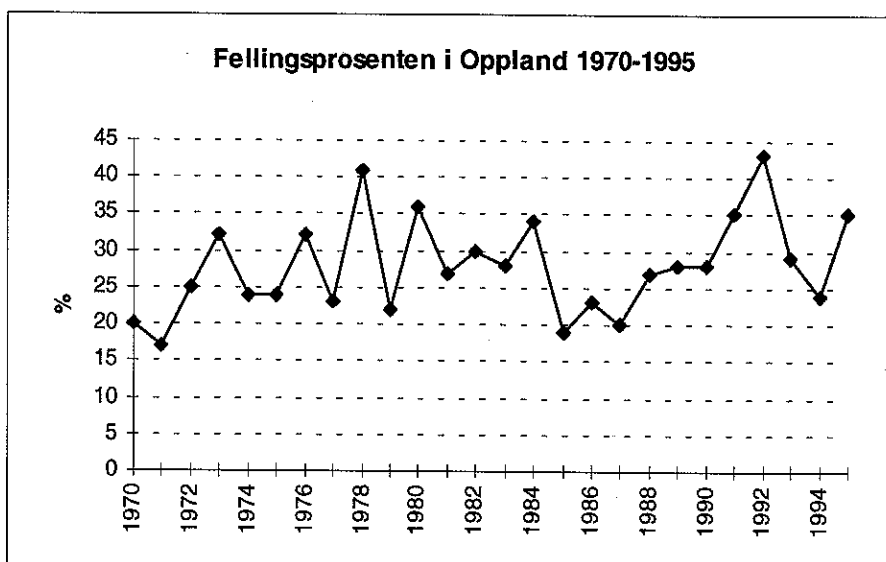
Den første hjorten ble felt i 1960 i Skjåk. Avskytinga har økt fram mot 1990-tallet. Men avskytingen de siste årene har vist en nedgang. Retta avskyting på hjort har i realiteten ikke vært praktisert av kommunene i Oppland, med unntak av Skjåk. Hjorteforvaltningen blir drevet på en helt annen måte enn forvaltningen for elg. De første hjortekalvene ble tildelt så seint som i 1984 (Sør-Fron).

Sammenhengen mellom tildelt og felt hjort tilsier at det ikke er noe planlagt uttak av hjort i kommunene. Selv de kommunene som har fått åpning for hjortejakt tilbake på 1960-tallet, og feller over 20 dyr i året har ingen forvaltningsstrategi. Kommunene bør gå kritisk igjennom sin egen tildelingspraksis.

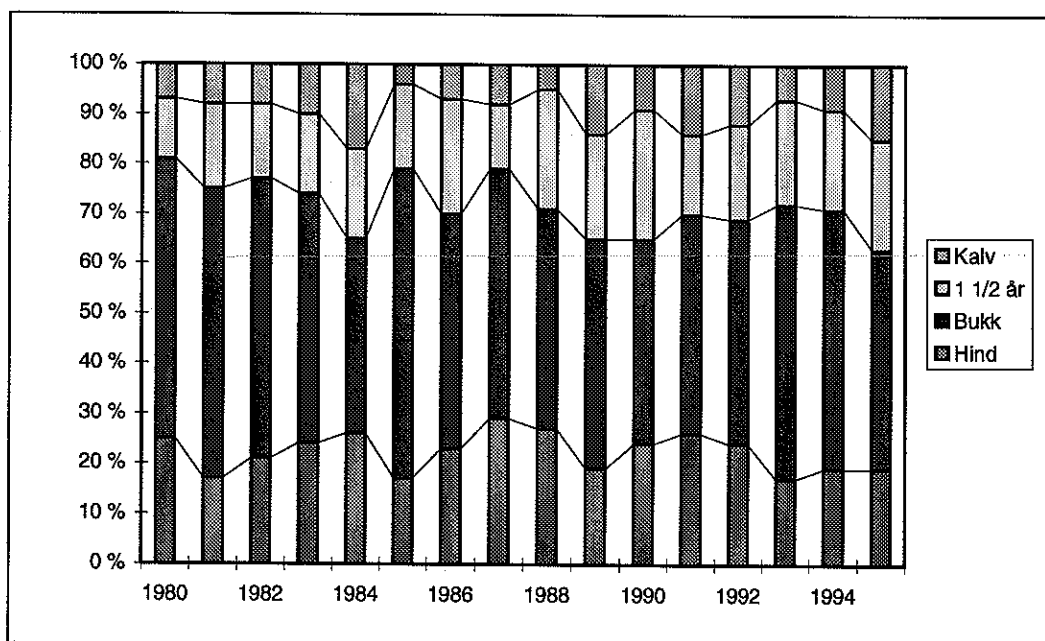
Figur 2 viser tillatt og felt hjort i perioden 1960 til 1994.

Hjortebestanden i Oppland har hatt en svak økning fra jakta starta i 1960 og fram til i dag. Fellingstallene kan tyde på at bestanden har gått svakt ned etter 1992, da det ble felt 195 hjort. Bestandstørrelsen er en sammenheng mellom fødselhyppighet, jaktuttak og vinterdødlighet. Etter strenge snøvintre blir trolig bestanden redusert, noe kommunene må ta hensyn til ved fastsettelse av kvote.

Figur 3 viser fellingsprosenten for Oppland fra 1970 til 1994.

Figur 3 viser at fellingsprosenten for Oppland har vært lav igjennom en årrekke. Den indikerer sammen med tildelingspraksis at man nærmest kan felle alle dyr man ser i jakta. Fellingsprosenten for hjort i Oppland har vært på mellom 25 og 40% fra 1970 og fram til i dag.

Figur 4 viser fordelingen av felte dyr på alder og kjønn fra 1980 til 1995.

Ser man på fordelingen av avskytingen mellom de ulike alders og kjønnsgruppene viser det seg at avskytningsmønsteret ikke har endret seg fra 1980 fram til 1995. Det skytes lite kalv og 1 1/2 åringer. Mens fellingingen av eldre hind har vært over 20% i hele perioden. Selv i kommuner med lite hjort felles det uforholdsmessig mange eldre hodyr. Eldre dyr utgjør mellom 70 og 80% av felte dyr. Den store prosentvise fellingingen av eldre bukk indikerer trolig at hjorten er i en etableringsfase i mange kommuner.

Fellingstall for den enkelte kommunen

Kommune	TOTALT	Snitt pr. år	KALV		1 1/2 ÅRING		ELDRE	
			Hann	Hunn	Hann	Hunn	Hann	Hunn
Lillehammer		-						
Gjøvik	5	0.8	1		1		2	1
Dovre	29	4.8	1		8	2	11	7
Lesja	162	27	6		43	8	77	28
Skjåk	155	25.8	17	7	23	6	74	28
Lom	132	22	5	11	19	6	59	32
Vågå	46	7.7		1	6	2	26	11
Nord-Fron	28	4.7	3	3	2	3	9	8
Sel	39	6.5			8	1	25	5
Sør-Fron	1	0.2					1	
Ringebu	34	5.7	2	4	2	1	19	6
Øyer	11	1.8	1		1	1	5	3
Gausdal	4	0.7	1		1	1		1
Østre Toten*	3	1			1		1	1
Gran	2	0.4					1	1
Søndre Land	5	0.8					5	
Nordre Land*	1	0.3					1	
Sør-Aurdal	19	3.2	3		1		11	4
Etnedal*		-						
Nord-Aurdal	17	2.8		1	2	1	9	4
Vestre Slidre	19	3.2	1	3	2	1	8	4
Øystre Slidre	38	6.3	7	4	5	2	11	9
Vang	115	19.2	10	6	11	7	55	31
Oppland	865		58	40	136	42	405	184

Tabell 2. Totaltall for felt hjort kommunevis de siste 6 åra (1990 -95).

*kommuner med jaktåpning i 1993.

Ser man på avskytingen er det store forskjeller mellom kommunene. I kommunene Lesja, Skjåk, Lom og Vang skytes det over 20 hjort i året i perioden 1990 til 1995. Mens Dovre, Vågå, Nord-Fron, Sel, Ringebu og Øystre Slidre skyter mellom 5 og 10 hjort pr år i samme periode. De andre kommunene som har åpnet for hjortejakt skyter mindre enn 3 hjort i snitt pr år. Bestandsforholdene for hjorten i Oppland varierer derfor mye i mellom ulike deler av fylket, og trolig har den bestandsveksten man hadde fram til 1990 flatet ut. I hele denne perioden er det felt mer enn 100 hjort i året i Oppland, med en topp i 1992 med 195 dyr.

De kommunene som har en svært tynn bestand av hjort feller prosentvis like mye eldre hind som de kommunene som har en jevnt høy avskyting. Generelt blir det felt svært få hjortekalver i fylket. Ut i fra fellingsresultatene er det bare Skjåk som har hatt en planlagt retta avskyting på hjort i Oppland.

7.0 ERFARINGER MED UTVIDA JAKTTID PÅ HJORT I OPPLAND 1995

Jakttida for hjort ble utvidet som en forsøksordning for jaktårene 1995/96 og 1996/97 til å være 10.09. - 15.11. i de kommuner hvor det er åpnet hjortejakt i Oppland. Den tidligere jakttida for hjort var 25.09. - 31.10.

Ved høringen av forslaget til utvida jakttid svarte mange kommuner at de ville gå kritisk igjennom dagens tildelingspraksis dersom jakttida ble forlenget. På grunn av at vedtaket om utvida jakttid for 1995/96 og 1996/97 for hjort kom svært seint fikk ikke kommunene anledning til å tilpasse fellingsstillatelsene med hensyn til antall og form ut i fra denne ramme forutsetningen. Dette forutsetter fylkesmannen blir gjort i forhold til neste års jakt.

Totalt sett tyder det på at jakttida ble benyttet i de kommunene der det var hjort igjennom hele jakttida. For de kommunene som har lite hjort ble det ikke jaktet på hjort utenom elgjakta. Mens i de kommunene med en fast bestand av hjort er vårt inntrykk etter en spørreunde til kommunene at den utvida jakttida ble brukt. Den eneste kommunen med en god bestand av hjort der jakttida ikke fullt ut ble benyttet var i Skjåk.

Selv om utvidelsen av jakttida ble gjort kjent seint virker det som at grunneierne var kjent med gjeldene jakttid der det var aktuelt å benytte den.

Ut i fra våre opplysninger ble det felt hjort i den utvida perioden i en del kommuner. Spesielt i perioden 1.11 - 15.11, men også i den første perioden ble det felt hjort (eksempelvis 4 stk. i Vågå).

8.0 VURDERING AV HJORTEFORVALTNINGEN I OPPLAND

I forhold til tildelingspraksis og fellingsdata har hjorteforvaltninga i Oppland forandret seg svært lite fra 1980 og fram til i dag. Det kan nærmest virke som enkelte kommuner har hatt som mål å felle mest mulig hjort for å hindre at den skulle etablere seg. De kommunene som har en del hjort som Lesja, Skjåk, Lom og Vang er overveiende mer positive til hjorten som art og jaktobjekt enn de andre kommunene i Oppland. Dette har sammenheng med at det i disse kommunene ikke har vært noen konflikt i forhold til beiteskader på skog og innmark på grunn av hjort.

Ut i fra erfaringene fra Lesja, Skjåk, Lom og Vang der man har faste bestander av hjort synes frykten for skader på skog og innmark fra andre steder i Oppland å være sterkt overdrevet. Det kan virke som man mange steder har en slags «omvendt føre var holdning» til hjort. Dette har også kommet til uttrykk i uttalelser fra enkelt-kommuner som uttrykker at de ikke ønsker at hjorten skal etablere seg i kommunen. Dette er ikke i tråd med gjeldende regelverket.

Det blir overveiende tildelt alt for store kvoter med mangelfull spesifisering etter alder og kjønn. I de kommunene man har innført driftsplaner har man i liten grad evaluert oppfyllelsen av avskytingsavtalene. Kommunene må fastsette en lokal målsetting for den videre hjorteforvaltningen.

Totalt sett blir det felt en alt for høy andel eldre hodyr og forholdsmessig for lite kalv og 1 ½ åringer. Spesielt i kommuner med lite hjort bør man begrense felling av eldre hodyr.

Det er overraskende at det blir felt prosentvis like mye hind i kommuner med liten felling av hjort som i de kommunene som har en fast bestand av arten. Dette er en medvirkende årsak til at hjortebestanden forblir svak i en rekke av kommunene i Oppland.

9.0 FORSLAG TIL BESKATNINGSMODELLER FOR OPPLAND

I handlingsplanen for forvaltning av hjortevilt fram mot år 2000 er det satt opp følgende målsetting for jaktuttaket i en «normal» bestand, ca 20% eldre hanndyr, 20% eldre hunndyr, 20% 1 ½-års hanndyr (spissbukk), 20% 1 ½-års hunndyr og 20% kalv.

I Oppland har vi trolig ikke en slik «normal» bestand i noen av fylkets kommuner. Generelt er der trolig langt flere hanndyr enn hunndyr i bestanden på tross av en stor overvekt av hanndyr i uttaket de siste årene. Årsakene til dette har trolig sammenheng med trekkmønsteret til hjorten. Hanndyra trekker ofte langt, slik at det kan komme inn dyr på beite sommerstid fra områder flere mil borte.

Bestandsforholda for hjort er svært forskjellig mellom ulike deler av fylket. Det er derfor naturlig at dette gir seg uttrykk i en forskjellig tildelingspraksis kommunene i mellom.

Vi vil i det følgende foreslå 2 avskytningsmodeller for Oppland:

Alternativ A:		langsiktig
Felle	max 15% eldre hodyr	20%
	min 25% kalv	20%
	min 25% 1 ½-åringer	40%
	max 35% eldre hanndyr	20%

Modellen kan egne seg for kommunene Lesja, Skjåk, Lom og Vang.

For å oppnå en slik felling med en fellingsprosent på mellom 60 og 70 prosent bør man utstede en kvote som er som følgende:

- 20 % kalv
- 50 % bukk (1 ½ år og eldre)
- 30 % frie dyr

Alternativ B:

Felle	max 10% eldre hodyr
	min 10% kalv
	min 30% 1 ½-åringer
	max 50% eldre hanndyr

Modellen kan egne seg for kommunene Gjøvik, Dovre, Vågå, Sel, Ringebu, Nord-Fron, Øyer, Gausdal, Søndre Land, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre og Øystre Slidre

For å oppnå en slik felling med en fellingsprosent på mellom 40 og 50 prosent bør man utstede en kvote som er som følgende:

- 30 % kalv
- 60 % bukk (1 ½ år og eldre)
- 10 % frie dyr

Dersom det over år er et systematisk skeivt forhold mellom kvoten og ønsket avskytning, for eksempel ved at kalvetillatelsene benyttes for lite, bør kalveandelen i kvota øke jfr. rundskriv 3/90.

Ved tildeling av kvote må kommunen ta utgangspunkt i et forventet planmessig uttak og tildele kvote ut i fra dette. Forlengelsen av jakttida for hjort har ført til at fellingsprosenten trolig vil øke. Kommunene må derfor være oppmerksom på om denne blir benyttet i kommunen og eventuelt om rettighetshaverne deler ut alle de tildelte dyra til jaktlagene. Dette er et moment kommunene bør vurdere ved fastsettelse av kvote. For Oppland vil det være naturlig å forvente en fellingsprosent på rundt 60 % i kommunene Lesja, Skjåk, Lom og Vang, i de andre kommunene er hjortebestanden mer spredt og en fellingsprosent på 40 % vil være mer realistisk. Her vil også organiseringsgraden blant grunneierne ha stor betydning.

Kommune	Totalt	Kalv	Eldre hanndyr	Eldre hodyr	Frie dyr	Minsteareal i dekar	Antall km2
Lillehammer						20000	307
Gjøvik	5	2	3			4000	463
Dovre	10	3	6		1	8000	159
Lesja	40	7	25		8	10000/20000	284
Skjåk	40	7	25		8	3500/7000	144
Lom	40	7	25		8	3500/9000	103
Vågå	20	6	10		4	6000/20000	259
Nord-Fron	10	3	6		1	3000	435
Sel	16	4	10		2	4000	249
Sør-Fron						1000	376
Ringebu	12	3	8		1	15000	458
Øyer	8	3	4		1	6000	259
Gausdal	5	2	3			20000	515
Østre Toten						5000	333
Gran						5000	551
Søndre Land	5	2	3			5000	583
Nordre Land						10000	675
Sør-Aurdal	8	3	4		1	15000	742
Etnedal						15000	285
Nord-Aurdal	10	3	6		1	8000	287
Vestre Slidre	10	3	6		1	12000	119
Øystre Slidre	10	3	6		1	8000	473
Vang	40	7	25		8	15000	157
Oppland	289	68	175		46		

Tabell 5 viser bruk av modellene for hjortekvote kommunevis 1996.

Ved bruk av modellene nevnt tidligere kan kommunenes tildeling for 1996 være tilnærmet som skissert i tabell 5. De kommunene som tildeler hjortekvota etter §19 må påse at man har en godkjent driftsplan med avskytningssavtale, slik at man oppnår en ønsket felling med hensyn til antall og alder og kjønn. En stor del av de eldre dyrene bør felles som 1 ½-åringer.

I rundskriv 3/90 påpekes det at det ikke er en øvre eller nedre grense for minstearealet, men der minstearealet for et område må settes høyere enn 30.000 dekar bør jakt i sin alminnelighet ikke drives. I DN rapport 1995/1 «Forvaltning av hjortevilt mot år 2000» trekkes det fram at at det ikke bør åpnes på jakt før de lokale bestandene er etablert, og at det gjennomføres en ordinær retta avskytning igjennom stammen. En del kommuner i Oppland bør derfor vurdere om de skal søke fylkesmannen om å lukke jakt på hjort inntil en jaktbar bestand er etablert.

Følgende kommuner bør vurdere om det fortsatt er grunnlag for hjortejakt i kommunen:
Etnedal, Nordre Land, Gran, Østre Toten, Lillehammer, Sør-Fron

Følgende kommuner bør vurdere å endre dagens minsteareal:
Gjøvik, Nord-Fron, Sel, Ringebu, Øyer, Gausdal, Søndre Land, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Øystre Slidre, Vang

10 SPØRRERUNDEN TIL KOMMUNENE

I det følgende gjengis opplysninger fra en spørreundersøkelse hvor kommunene gir sitt syn på hjorteforvaltningen i sin egen kommune, spørreskjemaet som ble brukt ligger vedlagt. Dette er gjort på en slik måte at det skal være enkelt å sammenlikne data og tabeller kommunene i mellom. Gjennomgangen viser at det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder hjorteforvaltningen, og det er behov for å få forvaltningen til å bli i tråd med gjeldende regelverk.

De fleste kommunene svarte at hjortebestanden hadde vært stabil eller vist en svak nedgang de siste årene. Spesielt etter 1992 da det ble felt svært mange hjort har det vært en markert nedgang. Dette kan ha sammenheng med for stor felling i 1992 samtidig som man har hatt noen snørike vintre som kan ha medført økt vinterdødlighet. Alle kommunene med unntak av Sør-Fron mener det er fortsatt grunnlag for hjortejakt i kommunen.

Fylkesmannen mener at de kommunene som feller under 2 hjort i året bør vurdere kritisk om det fortsatt er grunnlag for jakt på denne arten. De aktuelle kommunene bør vurdere om de skal søke fylkesmannen om stengning av hjortejakt, inntil de mener det har etablert seg en jaktbar bestand i kommunen.

En del av kommunene har en brukbar oversikt over hjortebestanden i kommunen. Den beste måten å registrere hjorteforekomsten på er å telle hjort på innmark tidlig om våren (mai) før det begynner å gro i utmarka. Der man har ansamlinger av hjort vinterstid er det også mulig å få til en god registrering. Vi vil ikke anbefale kommunene til å bruke «sett hjort» på samme måte som man gjør for elg. Dette på grunn av at hjorten har en mer klumpvis fordeling i terrenget som kan variere mellom ulike år. Sett hjort pr dagsverk vil da få liten eller ingen forvaltningsmessig verdi. «Sett hjort» er heller ikke i bruk i hjortekommunene på vestlandet (eks. Møre og Romsdal).

En del av hjorten trekker til Vestlandet for vinteropphold. Mens den andre delen står tilbake i snøfattige og ofte bratte lier i kommunene Skjåk, Lom, Lesja og Vang. Ellers rapporterer alle kommunene at de har noe hjort innenfor egen kommune også om vinteren.

Hjortejakta blir generelt lavt prioritert i Opplands kommunene, ofte blir jakta utført mens det jaktes på elg. I og med at hjorten og elgen på denne tiden av året ofte oppholder seg på forskjellige steder blir hjortejakta svært lite effektiv.

Generelt tildeles det svært mange fellingsløyver i forhold til hva man forventer å ta ut. Noen kommuner begrunner dette med at jakt på hjort er vanskelig og krevende. Andre signaliserer at de vil gå kritisk igjennom dagens tildelingspraksis. Skjåk kommune peker seg ut som den kommunen som har hatt en forvaltning av hjortebestanden i tråd med gjeldene regelverk. Andre kommuner har de siste årene også bedret forvaltningen, slik at man i Oppland totalt sett er inne i en positiv trend.

Mange kommuner mener at det er grunnlag for å øke hjortestammen noe eller holde den på dagens nivå.

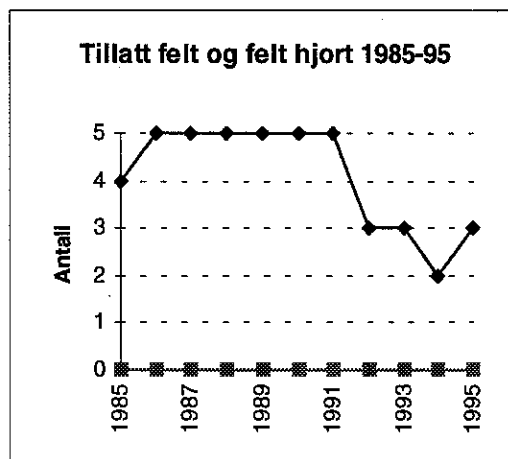
Det er generelt få skader på skog eller innmark som skyldes hjort i Oppland. Det er enkelte steder ubetydelige skader på skog og rundballer. Men mange grunneiere frykter økte skader på skog dersom hjortebestanden skulle øke. Ut i fra skadeomfanget i de kommunene som har en del hjort i Oppland er denne frykten sterkt overdrevet.

11 KOMMUNEVIS OVERSIKT

I det følgende følger det en oversikt over den enkelte kommunes vurdering av hjortebestanden i kommunen.

LILLEHAMMER

Skog og myrareal	307 km ²
Minsteareal	20000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	154000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	- daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	-
Felt hind i perioden 1990-95	%
Felt kalv i perioden 1990-95	%
Fellingsprosent 1995	%
Jaktåpning	1985
Første felling	
Antall elg- og hjortevald	E: 2, H: 1

(Kommunen har tildelt fra 2-5 dyr hvert år. Men det er ikke rapportert om felling.)

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortestammen i kommunen er minkende. Trolig er der 6-7 individ i kommunen. Det er tvilsomt om antallet dyr er så stort at det er grunnlag for fortsatt jakt.

Tidligere var det skader på skog. Nå er det ikke hjorteskader hverken på skog eller innmark.

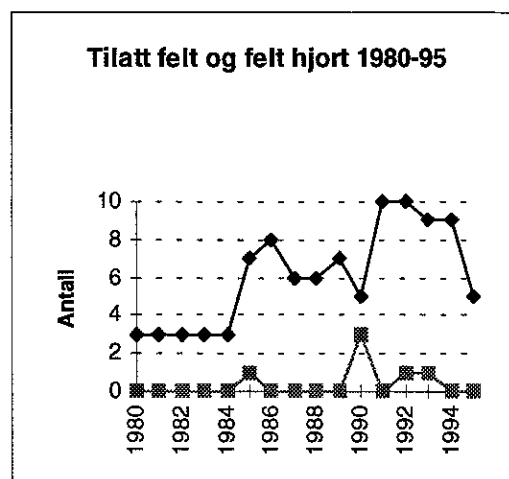
Tanken bak dagens tildeling er at jegerne skal kunne felle hjort når de ser den. Grunnen til at det ikke er felt hjort i kommunen har sammenheng med et fåtall dyr og mangel på tradisjon for hjortejakt.

Målsettingen for hjorteforvaltningen er å ha en liten men levedyktig bestand.

Grunneiernes holdning til hjorten er preget av en viss skepsis grunnet fare for skade på skog.

GJØVIK

Skog og myrareal	463 km ²
Minsteareal	4000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	51400 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	- daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	0.8
Felt hind i perioden 1990-95	20%
Felt kalv i perioden 1990-95	20%
Fellingsprosent 1995	- %
Jaktåpning	1977
Første felling	1985
Antall elg- og hjortevald	E: 7, H:3

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Viltnemnda vurderer hjortestammen i kommunen til å være stabil. Trolig er det tilfeldig reproduksjon av hjort i kommunen, og det er fortsatt grunnlag for jakt dersom man ikke ønsker at hjortebestanden skal øke.

Det er ikke registrert skader på innmark eller skog

Om vinteren oppholder noe hjort seg ved foringsplasser for rådyr, ellers uten for kommunen.

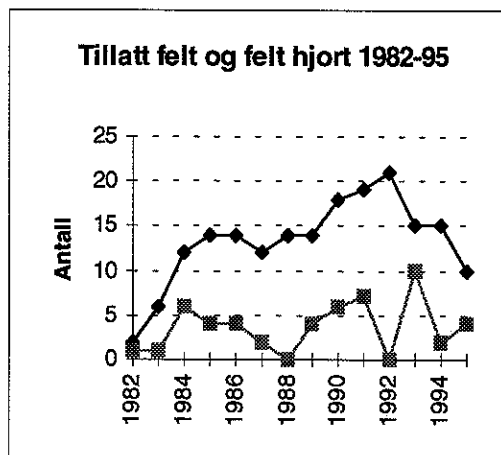
Alle dyrene tildeles som frie dyr. Dette med bakgrunn i at man frykter bestandsøkning og skader på skog. Årsaken til liten felling er liten stamme.

Viltnemnda ønsker at hjortebestanden skal holdes på dagens nivå. Man ønsker å felle tilveksten slik at stammen ikke øker, men at avskytingen gjøres rettet etter alder og kjønn i avskytningsavtaler.

Grunneierne er noe negative til hjorten på grunn av frykt for skogskader.

DOVRE

Skog og myrareal	159 km ²
Minsteareal	8000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	16000 daa
Areal pr. felt hjort (4 stk.) i 1995	40.000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	4.8
Felt hind i perioden 1990-95	24%
Felt kalv i perioden 1990-95	3%
Fellingsprosent 1995	40%
Jaktåpning	1982
Første felling	1982
Antall elg- og hjortvald	E: 1, H: 1

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen mener at hjortestammen i Dovre er minkende, med en bestanden på rundt 10 dyr i tillegg kan det til tider være en del streifdyr.

Sist jakt ble det observert 7 bukker, 6 hodyr, 2 kalver og 5 ukjente - totalt 20 dyr. Det er ikke vanlig å høre brunstbrøl i kommunen fra hjort. I 1993 var det skade på innmark. På skog er det ikke nevneverdige skader.

Hjorten holder seg høyt oppe i lia vinterstid.

Det er grunnlag for fortsatt jakt.

Kommunen tildeler fellingstillatelsene etter §19 i hjorteviltforskriftene, det skal tilstrebes å felle like mye kalv/ungdyr som voksne.

Hjorten sees på som et "biprodukt" til elgjakta. Hvert elgjaktlag har fått tildelt 1 til 2 dyr.

Avskytingen er så liten at det er blitt tildelt flere dyr enn det man har ønsket å felle. En av årsakene til lav felling kan være store svingninger i hjortebestanden.

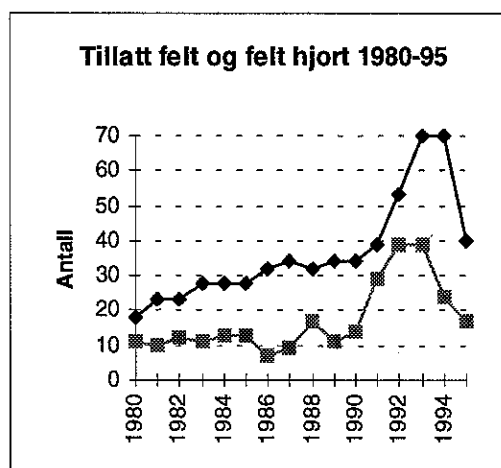
Målsettingen for kommunen er å få til en optimal produksjon og avkastning av stammen sett i forhold til tilgjengelig beite og skader på skog og innmark.

Ut i fra målsettingen ønsker kommunen at stammen skal øke noe. Et aktuelt tiltak vil være å spare eldre hind.

Grunneierne er positive til hjorten som art.

LESJA

Skog og myrareal	284 km ²
Minsteareal	1000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	7100 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	17000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	27
Felt hind i perioden 1990-95	17%
Felt kalv i perioden 1990-95	3%
Fellingsprosent 1995	43%
Jaktåpning	1961
Første felling	1961
Antall elg- og hjortevald	E: 1, H: 1

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortestammen har vært økende fram til 1992-93, siste årets fellingsresultat kan tyde på en nedgang. De siste årene har man trolig hatt en vinterbestand på noe over 100 dyr.

Det har ikke vært gjennomført systematiske tellinger på hjort. Men enkelte steder er det observert 10-15 hjort på innmark om våren. I enkelte områder har det blitt skutt for mange eldre hodyr. Omfanget av skader på skog er dårlig kjent. Men det er antatt at man har noe barkgnag på furu av hjort i Lordalsmunningen. Der har fram til 1993 vært rapportert om skader på innmark blant annet om våren og på poteter om høsten. Sist år ble det ikke rapportert om skader på innmark.

Det er antatt at man har et trekk av hjort til Romsdalen vinterstid og tilbake om våren. I tillegg er der en del hjort i Lordalsmunningen om vinteren, og enkelt individer spredt rundt i kommunen.

Fra 1993 er det innført retta avskytning etter alder og kjønn. Kvote er blitt bestemt etter foregåendes års felling og søknad fra Lesja elgutvalg. Hjortejakta utøves som et "biprodukt" til elgjakta.

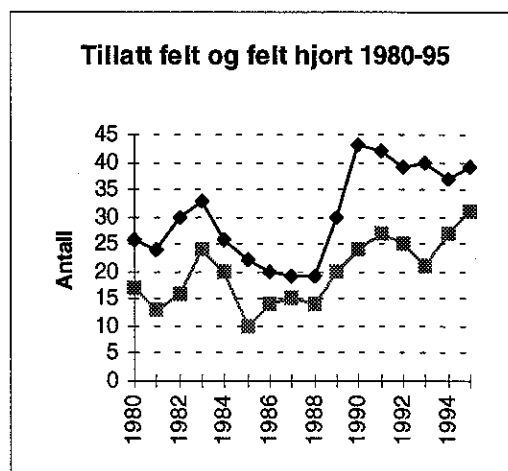
Målsettingen for hjorteforvaltningen er å ha en stabil hjortebestand med optimal produksjon og avkastning i forhold til skader på innmark og skog. Det bør være grunnlag for en hjortebestand på rundt 100 vinterdyr og et årlig uttak på 30-40 dyr. Kommunen ønsker å høyne hjortens status som selvstendig jaktobjekt.

Kommunen vil endre dagens minsteareal og være koordinator for å foreta tellinger av hjort på innmark om våren. Lesja elgutvalg vil lage driftsplan for hjorten.

Grunneierne er jevnt over positive til hjorten, men enkelte frykter økte skader på innmark og skog.

SKJÅK

Skog og myrareal	144 km ²
Minsteareal	3500/7000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	3700 daa
Areal pr. felt hjort (27 stk.) i 1995	4600 daa
Antall dyr felt i snitt pr. år fra 1990-95	25,8
Felt hind i perioden 1990-95	18%
Felt kalv i perioden 1990-95	16%
Fellingsprosent 1995	79%
Jaktåpning	1960
Første felling	1960
Antall elg- og hjortevald	Elg: 2, Hjort: 2

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortestammen har vært stabil igjennom en årrekke. Vinterbestanden er på rundt 80 dyr, trolig noe høyere om sommeren pga trekk fra vestlandet.

I mars 1994 ble det registrert 78 hjort mens det etter jakta i 1994 ble det registrert 69 hjort, i kommunen. Det er vanlig å høre brunstbrøl i kommunen.

Det er registrert skader på skog i vinteroppholdsområdet. På innmark er det registrert sporadiske skader tidlig om våren. Skadeomfanget på innmark og skog vurderes som stabilt. Hjorten oppholder seg i hovedsak øst for nedbørsskillet ved Dønfossen om vinteren.

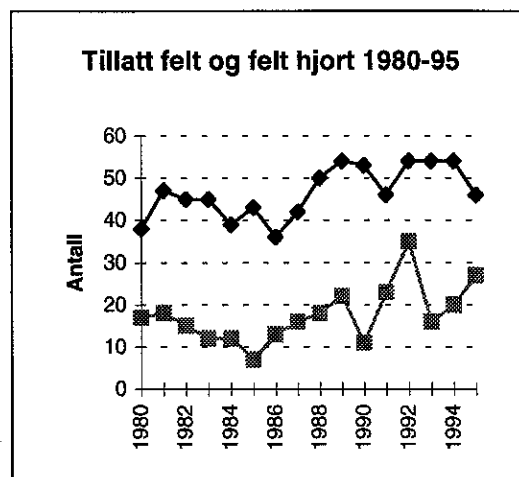
Kommunen tildeler fellingstillatelser etter §18. Det tildeles mer hanndyr enn hunndyr. Tiltross for at man har hatt et stort uttak av hanndyr igjennom en lang periode har framdeles stammen en overvekt av hanndyr. I kommunen benytter man differensiert minsteareal grunnet bestandsmessige forhold.

Med den arealbruken hjorten har i Skjåk ønsker kommunen å opprettholde stammen på dagens nivå. Med en mer spredt arealbruk om vinteren kunne stammen gjerne økt en del.

Grunneierne ser på hjorten som en viktig ressurs på lik linje med elgen. De siste årene er engasjementet rundt hjorteviltforvaltningen økt i kommunen.

LOM

Skog og myrareal	103 km ²
Minsteareal	3500/9000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	2200 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	3800 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	22
Felt hind i perioden 1990-95	24 %
Felt kalv i perioden 1990-95	12 %
Fellingsprosent 1995	59 %
Jaktåpning	1961
Første felling	1961
Antall elg- og hjortevald	E: 3, H: 3

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen mener at hjortestammen i løpet av de siste årene har vist en svak nedgang, men det er stor variasjon mellom ulike år.

Hjorten trekker forholdsvis mye og bruker enkelte områder konsentrert for deretter å bytte til nye områder. Våren 1993 ble det telt hjort på innmark, totalt var det minimum 50 dyr i kommunen, og det er relativt vanlig å høre brunstbrøl fra hjort. Bestanden i kommunen er så stor at det uten tvil er grunnlag for fortsatt jakt.

Det har vært noe skade både på innmark (rundballer) og utmark på grunn av hjort, men problemet er lite og avtakende.

Hjorten oppholder seg hovedsakelig på sørsiden av hoveddalføret (vestsida av Bøverdalen og Lomskollen/Vårdalen) om vinteren.

Fellingstillatelsene er tildelt etter §19 i hjorteviltforskriften. Rettighetshaverne er organisert i 3 større vald, med mål for alders og kjønnsmessig uttak i oppsatte driftsplaner. Tallet på fellingstillatelser er høyt, men dette har bakgrunn i at hjortejakt er vanskelig. Enkelte områder av kommunen er nærmest utilgjengelige, det er derfor ingen stor fare for overbeskatning av stammen.

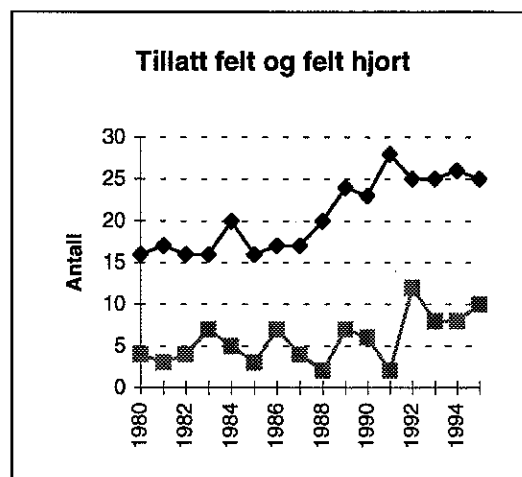
Felling og avskytningsmønsteret har de siste årene vært som forventet.

Målsettingen for hjorteforvaltningen er å holde en stabil bestand på dagens nivå. Samtidig som man påser at ønsket alders og kjønnsforhold blir oppnådd i planperioden. Presentasjon av alders- og vektopplysninger er med på å øke interessen for hjortejakt og hjorteforvaltning.

Ellers ser de fleste jegerne på hjorten som noe som følger med elgjakta. Det er fortsatt liten forståelse for retta avskyting på hjort, men holdningen er i ferd med å endre seg.

VÅGÅ

Skog og myrareal	259 km ²
Minsteareal	6000/ 20000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	10000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	26000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	7.7
Felt hind i perioden 1990-95	24%
Felt kalv i perioden 1990-95	2 %
Fellingsprosent 1995	40%
Jaktåpning	1972
Første felling	1972
Antall elg- og hjortevald	E: 6, H: 5

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortestammen vurderes til å være stabil i kommunen med fast reproduksjon.

Det er innført «sett hjort skjema».

Skader på skog og innmark som følge av hjort vurderes til å være stabil, men det har vært noe skader på små furuplanter.

På sørsida av Ottadalen trekker hjorten mot Lom vinterstid, Storviksmorka i Vågå er en del av dette vinterbeiteområdet. På nordsiden av Ottadalføret er det hjort heile året fra Tolstadåsen og vestover mot Vågårustvegen.

Et vald på sørsida av Otta blir oppfordret til at minst halvparten av de felte dyra skal være ungdyr (kalv og 1 ½ år). De andre valda får tildelt frie dyr.

Tellende areal, minsteareal og forrige års jaktresultat er de viktigste kriteriene ved kvotetildeling.

Kvotene har vært høge i forhold til det som har blitt felt. Dette skyldes at hjorten er på trekk, vanskelig å jakte på samtidig som den er nedprioritert i forhold til jakt på elg. Ved en utvida jakttid for hjort må tildelingsform og antall vurderes kritisk.

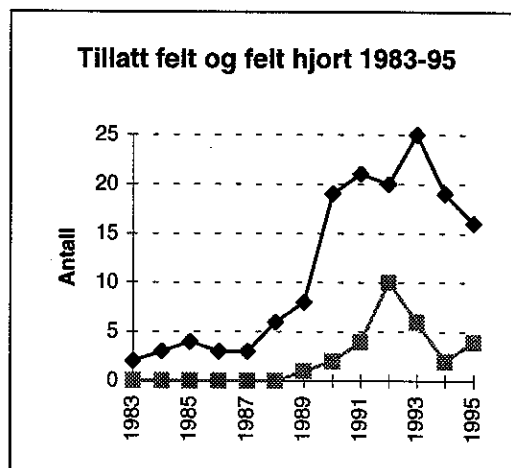
Man vet for lite om bestandsforholdene til å ha en målsetting for den videre hjorteforvaltningen. Men man ønsker en livskraftig stamme med god alderssammensetting.

Holdningen til hjorten varierer fra å være et interessant innslag i faunaen, inntektskilde, jaktobjekt, mens andre er redde for skader på skog og innmark.

NORD-FRON

Skog og myrareal	435 km ²
Minsteareal	3000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	27000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	109000
Ant. dyr felt i snitt pr. år fra 1990-95	4,7
Felt hind i perioden 1990-95	28%
Felt kalv i perioden 1990-95	21%
Fellingsprosent 1995	25%
Jaktåpning	1970* (1983)
Første felling	1971*
Antall elg- og hjortevald	Elg: 4, Hjort: 3

* Nord og Sør-Fron felles fram til 1976.

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen mener at hjortestammen har vært økende de siste årene, i det minste fram til vinteren 1993/94. Under jakta vurderes hjortebestanden i kommunen til å være i underkant av 30 dyr. Det er ikke uvanlig å høre brunstbrøl fra hjort.

Der ikke skader av noe omfang hverken på skog eller innmark som følge av hjort.

Trolig trekker det meste av hjorten lenger nordover og vestover om vinteren, mens en del dyr blir tilbake i området rundt Teigenkampen og i Skåbu/Tverrbygda.

Kommunen tildeler fellingstillatelsene etter §18 som frie dyr. Hjortejakta har ingen tradisjon i kommunen, og har blitt tilfeldig drevet sammen med elgjakta. Tildeling av frie dyr er gjort for å forenkle jakta samtidig som man sikret et visst uttak.

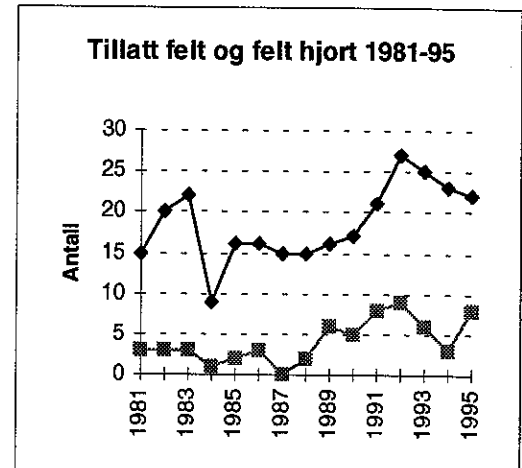
Kommunen ønsker å opprettholde hjortestammen omlag på dagens nivå eventuelt en liten økning.

Det legges opp for kommende jakt å tildele kjønns- og aldersbestemte kvoter for hjort. En eventuell utvidelse av hjortejakta gjør dette særlig aktuelt.

Grunneierne ønsker å opprettholde nåværende hjortestamme, sålenge den ikke fortrenger elgen.

SEL KOMMUNE

Skog og myrareal	249 km ²
Minsteareal	4000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	11.300 daa
Areal pr. felt hjort (8 stk.) i 1995	31.000 daa
Ant. dyr felt i snitt pr. år fra 1990-95	6,5
Felt hind i perioden 1990-95	13%
Felt kalv i perioden 1990-95	0%
Fellingsprosent 1995	36%
Jaktåpning	1981
Første felling	1981
Antall elg- og kjernevald	Elg: 7, Hjort: 2

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortestammen er økende i nordlige områder av kommunen, Åsen/Horgen og Nord-Sel, mens hjortestammen er stabil eller minkende i Heidal. Det er fast reproduksjon i de nordlige områdene av kommunen, ellers stort sett streifdyr. Ved en kvalifisert gjetning er det rundt 50 hjort i kommunen. Brunstbrøl er vanlig å høre i enkelte områder.

Det er ubetydlige skader på skog som skyldes hjort, mens skadeomfanget på innmark er stabilt.

Vinterstid er der en god del hjort på Toldstadåsen.

Kommunen tildeler fellingstillatelsene etter §18, fellingstillatelsene blir tildelt som frie dyr og kalv. Det vil være naturlig å lage driftsplan med avskytningsavtale for hjort på lik linje med elg.

Dårlig felling skyldes liten jaktinnsats, det skytes vanligvis bare hjort tilfeldig i forbindelse med elgjakt. Det er enda ingen tradisjon for å drive hjortejakt i kommunen.

Målsettingen er å opprettholde en jaktbar stamme. Hjortestammen kan være som i dag eller øke noe dersom det ikke går på bekostning av elgstammen.

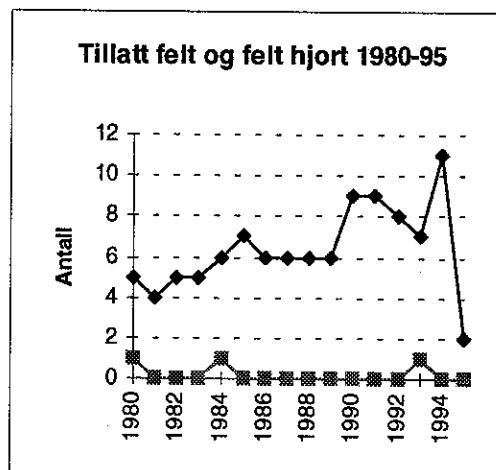
Kommunen vil oppfordre grunneierlaga til å lage driftsplan også for hjorten, slik at man får en avskytningsavtale med retta avskytning. Noe som vil kunne føre til en riktigere avskytning av stammen. En utvida jakttid er også positivt for å øke statusen for hjortejakta.

Grunneiernes holdning til hjorten er «lunken».

SØR-FRON

Skog og myrareal	376 km ²
Minsteareal	1000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	188000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	-
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	0.2
Felt hind i perioden 1990-95	-
Felt kalv i perioden 1990-95	-
Fellingsprosent 1995	-
Jaktåpning	1970*
Første felling	1971*
Antall elg- og hjortevald	E: 6, H: 1

*Nord- og Sør-Fron felles fram til 1976.

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen mener hjortestammen har vært stabil de siste årene, trolig med fast reproduksjon. Bestanden av hjort er for liten til at det er grunnlag for fortsatt jakt. Det er ikke skader på skog eller innmark på grunn av hjort.

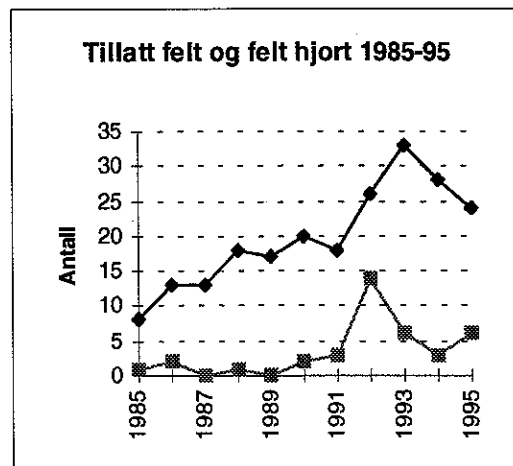
Fellingstillatelsene blir tildelt etter retta avskyting, men ut i fra fellingsresultatene de siste årene kan man rekne fri avskyting.

En målsetting er å øke hjortebestanden i kommunen.

Grunneierne ønsker at hjortebestanden skal være på dagens nivå.

RINGEBU

Skog og myrareal	458 km ²
Minsteareal	15000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	19000 daa
Areal pr. felt hjort (6 stk.) i 1995	76000 daa
Antall dyr felt i snitt pr. år fra 1990-95	5,7
Felt hind i perioden 1990-95	18%
Felt kalv i perioden 1990-95	18%
Fellingsprosent 1995	25%
Jaktåpning	1985
Første felling	1985
Antall elg- og hjortevald	Elg: 8, Hjort: 7

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortestammen har vært svakt økende de siste 10-15 åra. Vinterstammen anslås til minimum 20 dyr, fordelt på 2 flokker på vestsiden av Lågen. Områdene øst for Lågen er det knyttet usikkerhet til, men det observeres hjort under jakta og seinhøstes i forbindelse med hogst.

Det er grunnlag for jakt på vestsiden av Lågen, fortsatt jakt på østsiden kan diskuteres.

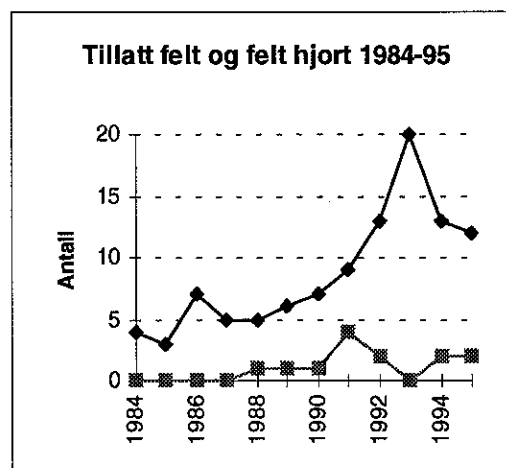
Det rapporteres om barkskrelling av hjort fra den søndre delen av Vestsida: Mens det på innmark ikke er rapportert om skader.

Hjorten oppholder seg vinterstid vest for Lågen i området ved Rydningen og Søre-strand.

Kommunen tildeler fellingstillatelsene etter §18 som frie dyr. Hjorteviltforvaltningen har vært lite i fokus, og i praksis har det bare vært et jaktlag på Vestsida (nordre delen) som har jakta hjort.

ØYER

Skog og myrareal	259 km ²
Minsteareal	6000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	22000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	130000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	1.8
Felt hind i perioden 1990-95	27%
Felt kalv i perioden 1990-95	9%
Fellingsprosent 1995	17%
Jaktåpning	1984
Første felling	1989
Antall elg- og hjortevald	E: 9, H: 6

Kommunens vurdering av hjortestammen:

De siste årene har bestanden vært stabil, men over tid er den vurdert som økende.

Det er fast reproduksjon i Tretten sogn, i Øyer sogn er den tilfeldig. Hver vår observeres det flere dyr på innmark.

Antall hjort er stort nok til fortsatt jakt i kommunen, men det må utøves forsiktighet med produksjonsdyr.

Det er ubetydelig skade på skog eller innmark som følge av hjort, men det forekommer beite på innmark.

Om vinteren står hjorten i bratte skogområder i Tretten sogn.

Kommunen tildeler fellingstillatelsene etter §18 i hjorteviltforskriftene.

Det er ønskelig med hjortejakt på mange vald i kommunen, og alle vald ønsker tillatelse til å felle hanndyr. Uttaket har vært så beskjedent at det ikke har vært nødvendig å begrense fellingen gjennom tildelingen.

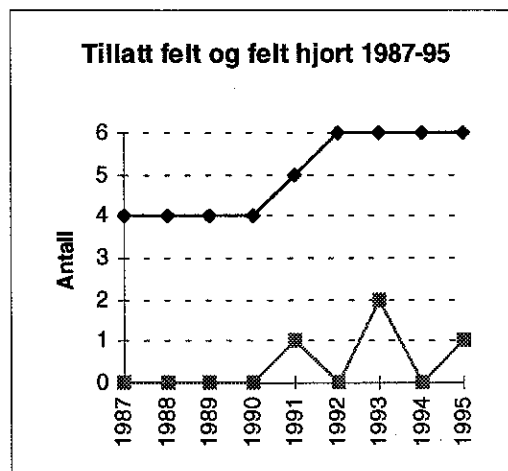
Årsaken til liten felling er jakttida og liten interesse fra grunneierhold.

Målsettingen er å skape større interesse for hjorten og om mulig øke stammen noe.

Grunneierne har liten interesse for hjorten, noe kommunen mener det bør gjøres noe med.

GAUSDAL

Skog og myrareal	515 km ²
Minsteareal	20000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	85000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	515 km ²
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	0.7
Felt hind i perioden 1990-95	25%
Felt kalv i perioden 1990-95	25%
Fellingsprosent 1995	17%
Jaktåpning	1987
Første felling	1991
Antall elg- og hjortevald	E: 3, H: 1

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen mener at stammen er svakt økende, trolig med årlig reproduksjon fra en stamme på rundt 15 dyr. Det høres brunstbrøl fra hjort i kommunen. Kommunen mener det fortsatt er grunnlag for jakt på hjort.

Det er ikke registrert skader hverken på skog eller innmark på grunn av hjort.

Om vinteren oppholder hjorten seg i Svartsum, Bødal/Olstad (Teigumsvollen), Hammersberget i Auggedal og Struksrudbergan i Follebu bakli.

Kvote er tildelt etter §18.

Det er blitt tildelt kvote i tråd med søknad fra rettighetshaverne. Ut i fra den svært beskjedne fellinga har det ikke vært aktuelt å øke kvota. Driftsplan er heller ikke aktuelt på grunn av lite antall dyr i kommunen.

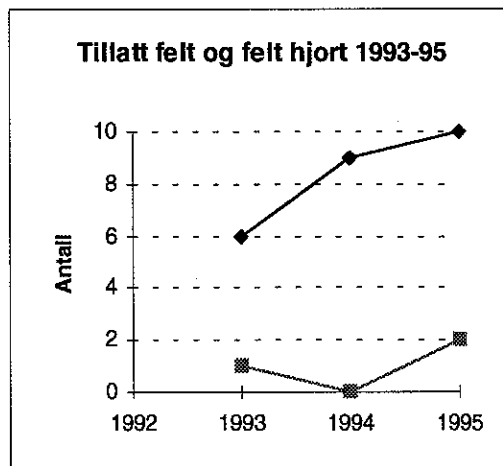
Bakgrunnen for at det felles få dyr er liten stamme, mangel på tradisjon i forhold til hjortejakt og at den blir utøvd som tilleggsjakt sammen med elgjakta.

Kommunen ønsker å ha en minst mulig hjortestamme på dagens nivå.

For å øke interessen blant grunneierne bør det satses på informasjon om hjort og hjortejakt.

ØSTRE TOTEN

Skog og myrareal	333 km ²
Minsteareal	5000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	33000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	167000 daa
Ant. dyr felt i snitt pr. år fra 1993-95	1
Felt hind i perioden 1993-95	33%
Felt kalv i perioden 1993-95	0%
Fellingsprosent 1995	20%
Jaktåpning	1993
Første felling	1993
Antall elg og hjortevald	E: 9, H: 8

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen antar at hjortestammen er økende. Ytterst i Totenvika stod det ett sted 10-12 dyr vinteren 1994. I andre områder er der også noen dyr. Det er årlig reproduksjon i kommunen, men det er ikke vanlig å høre brunstbrøl fra hjort.

Det er ikke meldt om skader på innmark eller skog av hjort.

Hjorten oppholder seg vinterstid på utilgjengelige områder med lite snø, for eksempel nær Mjøsa. På Totenåsen kan det oppholde seg enkelte dyr om vinteren selv om dette området normalt har mye snø.

Kommunen tildeler bare frie dyr, med henstilling om ikke å felle eldre hunndyr. Hjortejakta er under introduksjon både for viltnemnd, grunneiere, jegere og allmennhet.

Kommunens målsetting er å ta ut årlig tilvekst og forhindre framtidige skader i skogsområdene langs Mjøsa ved en eventuell hard snøvinter. I tillegg ønsker kommunen å høyne hjortens status som jaktobjekt.

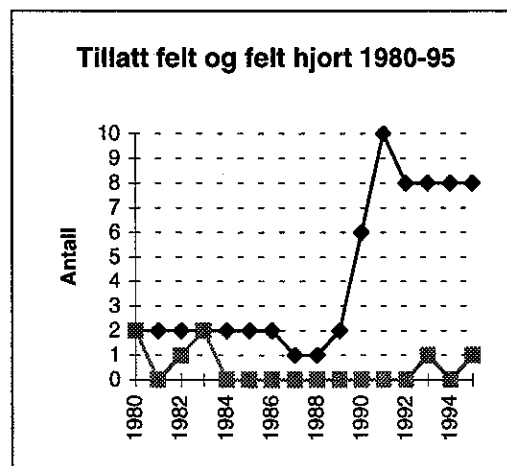
Stammen ventes å øke innen det er mulig å ta ut årlig tilvekst.

Forsøk med endret jakttid etter elgjakta kan bidra til å øke hjortens status.

Grunneierne er foreløpig måtelig interessert i hjort, men samtidig opptatt av at hjortestammen ikke må bli for stor.

GRAN

Skog og myrareal	551 km ²
Minsteareal	5000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	69000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	551 km ²
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	0.4
Felt hind i perioden 1990-95	50%
Felt kalv i perioden 1990-95	- %
Fellingsprosent 1995	13%
Jaktåpning	1980
Første felling	1980
Antall elg- og hjortevald	E: 16, H: 4

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Viltnemnda mener at hjortestammen er økende, med fast reproduksjon i enkelte områder.

Det er økende skader av hjort på skog, mens det på innmark ikke er registrert skader.

Hjorten oppholder seg ned mot Randsfjorden vinterstid.

Kommunen tildeler bare frie dyr. Denne formen for tildelingen skjer for at hjortebestanden ikke skal øke nevneverdig. Bakgrunnen for liten felling i kommunen er liten bestand, uvitenhet om hjortejakt og lite konsentert jakt.

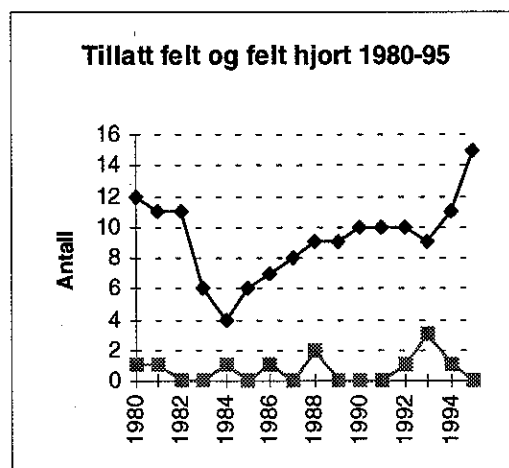
Alle jaktlag får anledning til å jakte hjort i elgjaktperioden.

Kommunen ønsker at hjortestammen skal være på dagens nivå.

Grunneierne ønsker ikke en for stor hjortestamme.

SØNDRE LAND

Skog og myrareal	583 km ²
Minsteareal	5000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	38000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	- daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	0.8
Felt hind i perioden 1990-95	- %
Felt kalv i perioden 1990-95	- %
Fellingsprosent 1995	- %
Jaktåpning	1979
Første felling	1980
Antall elg- og hjortevald	E: 8, H: 4

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen mener hjortestammen er økende. Det er observert hjort en rekke steder og det er fast reproduksjon i kommunen. Med dagens bestand er det fortsatt grunnlag for jakt i kommunen.

Det er registrert økende skader på skog på grunn av hjort, mens skadene på innmark er små. Hjorten oppholder seg i liene ved Enger-Horn-Hadeland og Kleivberga vinterstid.

Tildelingsform og antall er noe tilfeldig, men tildeling og avskytning er ment å holde stammen nede. Alle de tildelte dyra er tildelt som frie dyr.

Hjorten felles mer eller mindre tilfeldig under elgjakta.

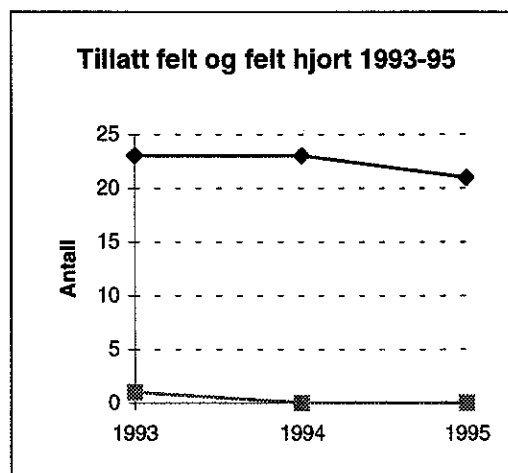
Kommunen har som målsetting å holde hjortestammen nede. Det er ikke noe ønske at stammen skal øke.

Kommunen ønsker økt jakttid, økt tildeling og målretta hjortejakt.

Grunneierne ønsker å ha så lite hjort som mulig.

NORDRE LAND

Skog og myrareal	675km ²
Minsteareal	10000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	32000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	- daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1993-95	0.3
Felt hind i perioden 1990-95	- %
Felt kalv i perioden 1990-95	- %
Fellingsprosent 1995	0 %
Jaktåpning	1993
Første felling	1993
Antall elg- og hjortevald	E: 21, H: 16

Det er felt en eldre hannhjort i 1993.

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen vurderer hjortestammen til å være stabil med fast reproduksjon. Men trolig er stammen for liten til at det er grunnlag for fortsatt jakt.

Det er hverken skader på skog eller innmark som følge av hjort.

Hjorten oppholder seg vinterstid i dalsidene mot Dokka og i Etnadalføret.

Kommunen tildeler fellingstillatelsene etter §18b, etter søknad fra grunneierne.

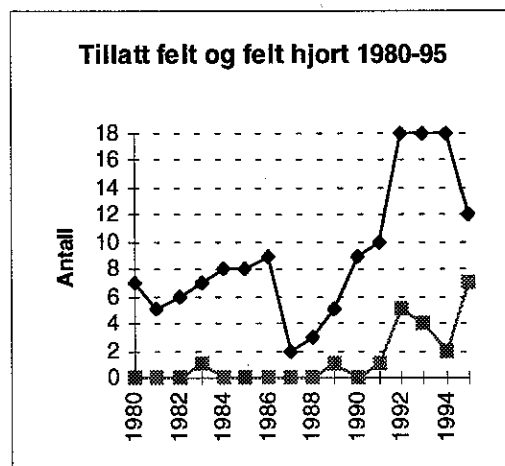
Bakgrunnen for liten felling er få dyr og liten tradisjon for hjortejakt.

Kommunen har som målsetting at hjortestammen ikke skal bli for stor. Det er et mål å holde stammen på dagens nivå, noe som medfører en fortsettelse av dagens tildelingspraksis.

Grunneierne er lite engasjerte i forhold til hjorteforvaltningen.

SØR-AURDAL

Skog og myrareal	742 km ²
Minsteareal	15000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	61000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	106000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	3.2
Felt hind i perioden 1990-95	21 %
Felt kalv i perioden 1990-95	16 %
Fellingsprosent 1995	58 %
Jaktåpning	1978
Første felling	1983
Antall elg- og hjortevald	E: 21, H: 6

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortestammen antas å ha en økende tendens i de østligste delene av kommunen. Det er ikke foretatt systematiske tellinger på innmark, men våren 1994 ble det på innmark observert 5-16 dyr på innmark kveld, natt og morgen.

I de østligste delene av kommunen synes uttak ved jakt å kunne forsvares. I kommunen ellers er grunnlaget for jakt dårligere.

Skader på skog av hjort forekommer, vurdert til å være stabilt eller svakt økende. De grunneierne som har hjort på innmark om våren og høsten, anser ikke at dyrene forårsaker skader.

Man antar at hjorten oppholder seg i tilknytning til de søndre delene av Begnadalen vinterstid.

Tildelingen av fellingstillatelser er utført tilfeldig og bare delvis i tråd med forskriftene. Forvaltningspraksis vil bli gjennomgått grundig for å få denne mer i tråd med gjeldene regelverk.

Bakgrunnen for liten felling er liten stamme og mangel på tradisjon for hjort og hjortejakt. Generelt er det liten interesse for hjort i kommunen.

Kommunen har ingen politisk målsetting for den videre hjorteforvaltningen.

Følgende tiltak skal iverksettes inneværende år:

- Organisering av hjortevald
- Systematiske tellinger på innmark og under jakta
- Kritisk gjennomgang av lokal forvaltningspraksis herunder bruk av §18

Holdningen til hjorten blant grunneierne er delt. Noen frykter skade på skog og ønsker en minst mulig stamme, mens andre ser på hjorten som en ressurs og ønsker en større stamme.

ETNEDAL

Skog og myrareal	170 km ²
Minsteareal	15000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	28000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	- daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1993-95	0
Felt hind i perioden 1993-95	- %
Felt kalv i perioden 1993-95	- %
Fellingsprosent 1995	0 %
Jaktåpning	1993
Første felling	
Antall elg- og hjortevald	E: 17, H: 6

I 1993 ble det tildelt 11 dyr, 7 dyr i 1994 og 6 dyr i 1995. Det er ikke meldt om felling av hjort i Etnedal.

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen vurderer hjortestammen til å være stabil eller svakt økende, og bestanden vurderes som sparsom med tilfeldig reproduksjon.

Bestanden vurderes til å ligge på grensen til fortsatt jakt.

Det er ikke rapportert om skader på skog eller innmark.

De viktigste vinterbiotopene ligger lengst sørvest i kommunen.

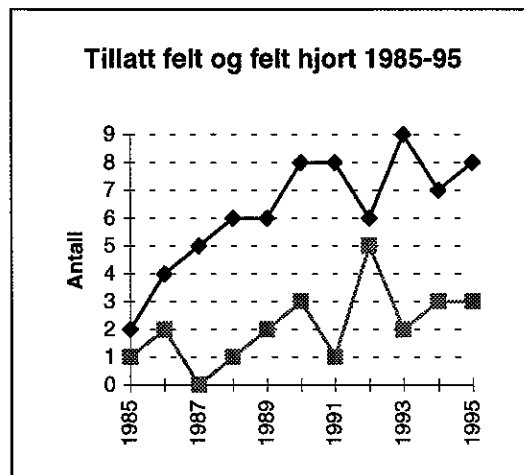
Fellingstillatelsene er tildelt etter §18a. For et vald med mye høytliggende areal er minstearealet økt fra 15000 daa til 20000 daa. Bakgrunnen for liten felling er sparsom bestand og liten kompetanse for hjortejakt.

Det er et mål at hjortestammen skal øke. Ved framtidige tildelinger vil man prøve å spare produksjonsdyrene, med samme minstearealet som nå.

Blant grunneierne er det interesse for hjort som jaktobjekt.

NORD-AURDAL

Skog og myrareal	287 km ²
Minsteareal	8000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	36000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	96000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	2.8
Felt hind i perioden 1990-95	24%
Felt kalv i perioden 1990-95	6%
Fellingsprosent 1995	38%
Jaktåpning	1985
Første felling	1985
Antall elg- og hjortevald	E: 15, H: 5

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Kommunen mener hjortestammen i kommunen er stabil. Selve bestanden i kommunen er på rundt 25 dyr med fast reproduksjon, og det er vanlig å høre brunstbrøl fra hjort.

Det er ubetydlige skader på skog og innmark men litt på rundballer som følge av hjort.

Hjorten oppholder seg lavt i lisdene om vinteren, men man er usikre på trekk ut av kommen på denne tiden.

Kommunen tildeler fellingstillatelsene etter §18 i hjorteviltforskriftene, og antall tildelinger er foretatt ut fra en antatt bestandsstørrelse og forrige års fellingsprosent..

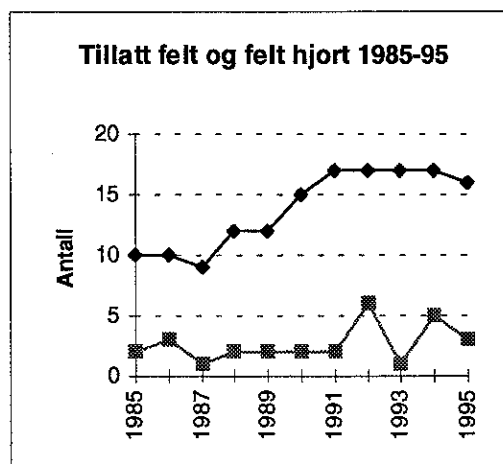
Jakta prioriteres lavt og kunnskapene om hjortejakt er liten.

Det er plass til en økning av hjortestammen. Kommunen vil arbeide for en bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid i forhold til hjortejakta.

Grunneierne har et lite bevisst forhold til forvaltning av hjort.

VESTRE SLIDRE

Skog og myrareal	119 km ²
Minsteareal	12000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	7400 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	40000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	3.2
Felt hind i perioden 1990-95	21 %
Felt kalv i perioden 1990-95	21 %
Fellingsprosent 1995	19 %
Jaktåpning	1985
Første felling	1985
Antall elg- og hjortevald	E: 11, H: 10

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Viltnemnda mener at hjortestammen er svakt økende i kommunen.

Et løselig anslag over bestanden i kommunen er rundt 30 dyr i tillegg til en del streifdyr. Ut i fra antatt bestandsstørrelse er det fortsatt grunnlag for hjortejakt i kommunen.

Det er ikke registrert skader på skog eller innmark som følge av hjort.

Vinteroppholdsområdene for hjorten er på vestsida av Begna mot Vang kommune, vestsida av Slidrefjorden (under Olberg) og ved Svarthamar/Røslend på grensa mot Øystre Slidre.

Fellingstillatelsene er tildelt som frie dyr og kalv. Alle valda med unntak av statsalmenninga har fått anledning til å drive hjortejakt. Den kvota som har vært tildelt hadde vært for stor dersom jakta hadde vært effektiv.

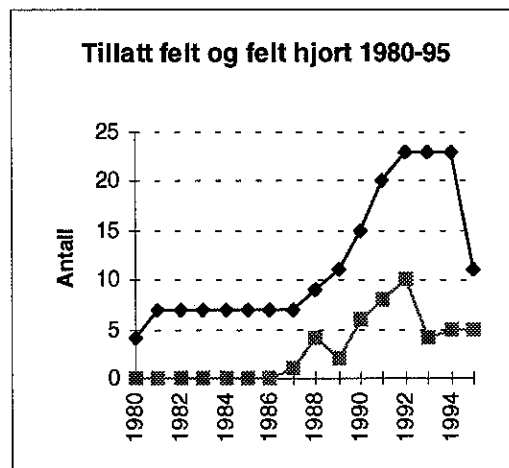
Bakgrunnen for liten felling er liten stamme og dårlig og lite effektiv hjortejakt.

Målsettingen for kommunen er å opprettholde en jaktbar bestand av hjort. Bestanden kan økes inntil et nivå som kan aksepteres i forhold til skader på skog og innmark. Det vil bli vurdert tiltak for å spare voksen hind ved framtidige tildelinger av kvote.

Viltnemnda ønsker å ta initiativ til et regionalt møte om hjort og hjortejakt i Valdres.

ØYSTRE SLIDRE

Skog og myrareal	473 km ²
Minsteareal	8000 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	43000 daa
Areal pr. felt hjort (5 stk.) i 1995	95000 daa
Ant. dyr felt i snitt pr. år fra 1990-95	6,3
Felt hind i perioden 1990-95	24%
Felt kalv i perioden 1990-95	29%
Fellingsprosent 1995	45%
Jaktåpning	1980
Første felling	1987
Antall elg- og hjortevald	Elg:1, Hjort: 4

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Bestanden av hjort har vært stigende fram til 1992, etter den tid avtakende. I kommunen er det bare den delen som ligger vest for hovedvassdraget som har fast reproduksjon av hjort. I resten av kommunen er det bare registrert streifdyr. Systematiske tellinger er ikke gjennomført, men det ble observert 18 dyr på innmark samme kveld våren 1992. Det er vanlig å høre brunstbrøl.

Det er ikke registrert skader på skog av betydning. En del hjort blir observert på innmark om våren, men skadene er små.

I vintre med lite snø er det registrert at hjort overvintrer i de vestre delene av kommunen. Ellers trekker trolig det meste av hjorten vestover mot Vang om vinteren.

Fellingstillatelsene er tildelt etter §18.

Hjortejakta utøves samtidig med elgjakta av de samme jaktlaga, elgen har da lett for å bli prioritert.

Øystre Slidre er et margnalt område for hjort på grunn av klima og topografi. Økningen i hjortebestanden fram til 1992 kom av tre milde vintre med lite snø. Etter den tid har vintrene vært mer normale og bestanden har gått ned. Vinteren er en faktor som regulerer hjortestammen mer enn forvaltning/avskytning. Bestanden vil variere ut fra snøforholdene og "presset" fra vest.

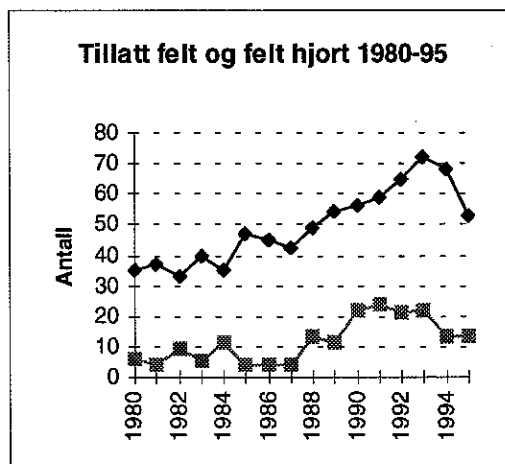
Hjortestammen kan gjerne øke fra dagens nivå.

Konkrete tiltak i hjorteforvaltninga er ikke drøfta, men i det området av kommunen der hjorten har etablert seg, vil en fortsatt drive ei retta avskytning med sparing av produksjonsdyr. I resten av kommunen der en bare har streifdyr og ett dyrs vald er det tidligere bare tildelt fellingstillatelser for frie dyr. Denne tildelingspraksisen vil en vurdere å endre.

Grunneierne er stort sett positive til hjorten. Da bestanden har vært liten har hjorten ikke har forårsaket skade hverken på skog eller innmark.

VANG

Skog og myrareal	157 km ²
Minsteareal	1500 daa
Areal pr. fellingstillatelse i 1995	3000 daa
Areal pr. felt hjort i 1995	12000 daa
Hjort felt i snitt pr. år fra 1990-95	19.2
Felt hind i perioden 1990-95	27 %
Felt kalv i perioden 1990-95	14 %
Fellingsprosent 1995	25 %
Jaktåpning	1961
Første felling	1965
Antall elg- og hjortevald	E: 19, H: 26

Kommunens vurdering av hjortestammen:

Hjortebestanden har vært stabil de siste årene og den fordeler seg nå over hele kommunen. Det er ikke foretatt noen skikkelige registreringer over hjortebestanden, men Vennisområdet har trolig 35-40 dyr.

Det er minimale skader på skog og innmark i Vang på grunn av hjort.

Vinterstid trekker en del hjort over til vestlandet. Ellers kjenner man til fast vinterstamme ved Lunde Brekke Skjøre og i søndre del av Vang mot grensa til Vestre Slidre.

Fellingstillatelsene er tildelt bare som frie dyr og kalv. Dette på grunn av dyretetthet og vanligvis lav fellingsprosent. Bakgrunnen for lav fellingsprosent er at hjorten er et vanskelig dyr å jakte på, samtidig som kunnskapen om hjort og hjortejakt er mangelfull. På vestsida er det for sein jaktstart (hjorten trekker vestover tidlig). Mens jakttida avsluttes for tidlig i Vennisområdet.

Kommunen har som målsetting å arbeide for ei stabil stamme innenfor ei rimelig tålegrense, som skal forvaltes på en forsvarlig måte. Viltnemnda ønsker å holde bestanden på dagens nivå.

Viltnemnda ser positivt på en forlengelse av hjortejakta. I tillegg ønsker kommunen å få en bedre oversikt over hjortebestanden.

Den generelle holdningen til hjort og hjortejakt blant grunneierne er positiv.

VEDLEGG: 1

HJORTEFORVALTNINGA I OPPLAND - SPØRSMÅL TIL KOMMUNENE

1. Er hjortestammen økende, stabil eller minkende i kommunen ?
- 2A. Hvor stor anslår man bestanden (del populasjonen) i kommunen til å være ? (Streifdyr, tilfeldig reproduksjon, fast reproduksjon)
- 2B. Er det foretatt tellinger av hjort under jakta eller på innmark om våren (resultat) ?
- 2C. Er det vanlig å høre brystbrøl fra hjort under parringstiden ?
3. Er antall hjort i kommunen så stort at det er grunnlag for fortsatt jakt ?
- 4A. Er det hjorteskader på skog i kommunen ? Hvis ja: er skadesituasjonen økende, stabil eller avtakende?
- 4B. Er det hjorteskader på innmark i kommunen ? Hvis ja: er skadesituasjonen økende, stabil eller avtakende?
5. Hvor oppholder hjorten seg vinterstid ?
6. Hvorledes tildeler kommunen fellingstillatelsene jfr. §§ 18 og 19 i hjorteviltforskriftene ?
7. Begrunn tildelingsform og antall tildelt
8. Hvordan er forholdet mellom tildelte og felte dyr (fellingsprosent, forholdet mellom tildelt og felt med hensyn til alder og kjønn)
9. Hva er årsaken til liten eller ingen felling ?
10. Hvilken målsetting har kommunen for den videre hjorteforvaltningen ?
11. Ønsker kommunen at hjortestammen skal øke, være som i dag eller minke ?
12. Hvilke konkrete tiltak vil kommunen sette i verk for å oppnå målsettingen i spørsmål 9 og 10 ? (kvotestørrelse, avskytningspolitikk, minsteareal m.m.)
13. Hvordan vurderer kommunen grunneiernes holdning til hjort ?

Kommunen bes svare på eget ark, der svare relateres til hvert enkelt spørsmål.
Alle spørsmål skal besvares !